

SUVANNON SEUTU

SAKKOLAN, METSÄPIRTIN JA VUOKSELAN PITÄJÄLEHTI

Pannusaari on yksi Sakkola-Museon kesäkauden teemoista. Kuvassa pannusaarelaisia ja haitermaalaisia Terijoella kesällä 1933, vasemmalta kauppias Matti Ukkonen, Aleksanteri Naskali, Anna Loviisa Naskali, N.N. ja oikealla Salomon Koiranen. Edessä keskellä Aini Helena Kekki. Kuva on Helvi Talvion kokoelmasta.

SUVANNON YMPÄRISTÖN
KOTISEUTULEHTI

N:o 3 * 2005
T O U K O K U U

SUVANNON SEUTU nro 2/05:

- * Sakkola saa vaakunan s. 4
- * Ansimerkkejä jaettiin, s.4
- * Sakkola-Säätiön toiminta jatkuu monella rintamalla, s.5
- * Pannusaaresta kuvakertomus Sakkola-Museolla, s. 6
- * Keljan muistomerkki edistyy, s.7
- * Miten kenttäoikeus toimii, s.8
- * Karjalan palauttamisesta perusteltu esitys, s. 9
- * Tietoja Sakkulan pogostan asukkaista 1818, s. 10-13
- * Kuntoutusta myös evakointiin osallistuneille, s. 13
- * Raita Karpo, Karjalan satakieli, s. 14-15
- * Metsäpirtin pitäjäjuhlasta, s. 16-17
- * On meillä kuitenkin villasukka, s. 16-17
- * Lapanaiisten kirja valmistui, s. 18
- * Metsäpirttiläisten reliefi Mynämäelle, s. 18
- * Kansakoulun 1800-luvulla suorittaneet, s. 19
- * Maatalousnäyttely Kiviniemessä, s. 20-21
- * Räihärannan koulu, s.22-23
- * Virkin virkkeet: Vuokkojen aikaan, s. 24
- * Tervetuloa Vuoksela-tapahtumiin, s. 24
- * Karjalaiset kesäjuhlat Lahdessa, s. 25
- * Vuosia täyttäneitä, poisnukkuneita, s.26-27
- * Sukujuhlia, matkoja, kokouksia, s.28-29
- * Raparperipiirakka, s.29

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on edelleen saatavana, samoin kirja Sakkolan kylät tuvasta tupaan ja muitakin teoksia! Kirjoja voi hankkia Osuuspankin konttorista Lempäälässä.

Kirjoja myyvät myös Eino Kuisma, Punkalaidun, sekä Lempäälässä Anneli Kuisma ja Aaro Viskari.

Anneli Kuisma hoitaa postitettavat tilaukset, puh. 03- 3748 410

Sakkolan historia II maksaa 13,50 euroa ja Sakkolan kylät tuvasta tupaan 18,50 euroa Postilähetyksistä peritään lisäksi lähetykskulut.

Sakkola-Museo avasi ovensa 2.5.2005 Lempäälässä Kuokkalan museoraitilla.

Museo on auki joka päivä klo 11-17 koko kesäkauden aina 4. syyskuuta asti. Tilauksesta museota esitellään myös muulloin. Kesäkauden teemana on mm. Pannusaaren kylä.

**Putkiliike
P. Nuora Ky**
37560 KULJU
Puh. 367 6100

**SEURAAVA
SUVANNON SEUTU
TULEE KESÄKUUSSA
JUHANNUKSEKSI**
Aineistot toimitukseen
pe 3.6. mennessä.

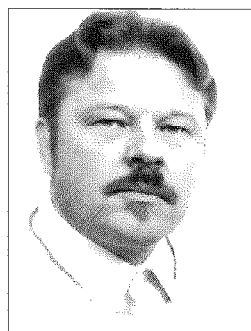
PAUKUN PALSTA

Sakkola-Säätiön stipendeistä

Minulta on aika ajoin kysely Sakkola-Säätiön stipendeistä sakkolalaisjuurisille opiskelijoille. Viimeksi asiaa kysyttiin pari kuukautta sitten.

Stipendejä ei enää myönnetä, koska on katsottu, että sadan euron stipendi ei paljon tunnu opiskelijan rahapussissa eikä se pelkkä raha juurikaan edesauta karjalaisen ja sakkolalaisen kulttuurin edistämistä ja tuleville sukupolville siirtämisessä. Ennen oli stipendin saannin ehtona laatia Suvannon Seutuun jokin asiaan liittyvä kirjoitus, mutta niitäkään ei enää viimeisinä vuosina edellytetty.

Sakkola-Säätiössä tehtiin viittisen vuotta sitten aloitteestani päätös, että stipendirahastosta ei myönnetä varsi-

naisia stipendejä lainkaan. Rahaston varoin tehdään muutaman vuoden välein opintomatka Sakkolaan ja entisille taistelupaikoille Karjalan kannakselle.

Säätiön sponsoroimalle matkalle voivat osallistua kaikki täysi-ikäiset sakkolalaisjuurisets opiskelijat. Asiaa koskeva kirjoitus oli tällä palstalla Suvannon Seudun tämän vuoden ensimmäisessä numerossa.

Ensi elokuun 4. – 7. päivinä tehdään järjestyksessä toinen ”sakkolalaisille” opiskelijoille tarkoitettu opintomatka. Ensimmäinen matka neljä vuotta sitten onnistui erinomaisesti ja matkalaiset saivat varmasti enemmän käsitystä esivanhempiansa kotiseuduista kuin jos he olisivat tehneet asiaa käsittelevän lehtikirjoituksen.

Sakkolasta löytyy monella tavalla mielenkiintoista nähtävää. Siellä ovat suvun kotipaikat ja Suomen itsenäisyyden kannalta merkittävät taistelupaikat; Taipale, Kelja ja Kiviniemi; Järisevän ja Kaarnajoen tykkipatterit sekä Suvannon rannoille rakennetut kasematit.

Taipaleenjoki ja sen syntyhistoria on jo sinänsä merkittävä asia maantieteelliseltä ja historialliselta kannalta. Taipaleen kaupunki Laatokan ja Suvannon rannalla oli keskiajalla merkittävä kauppapaikka ja liikenteen solmukohta. Taipaleesta ja Kiviniemestä löytyy lisäksi vanhat linnanrauniot.

Opintomatkan kustannuksista on sovittu niin, että opiskelijan omavastuu matkasta on 100 euroa. Matkalle voi osallistua myös vanhemman sukupolven edustajia sekä niitä nuorempia, joita ei voida laskea opiskelijoiksi tai edes sakkolalaisjuuriseksi (esim. avecit). Näiden, joiden juuret eivät ole Sakkolassa tai jotka eivät ole opiskelijoita tulee maksaa matkasta täysi hinta, joka lienee 230 – 250 euron tienoilla.

Majoitus on tarkoitus järjestää Kiviniemessä hotelli Losevskajassa, vaikka siellä eivät majoitustilat olekaan erityisen loistokkaassa kunnossa. Ensin oli tarkoitus majoittua Sakkolan entisellä kunnalliskodilla, jossa nykyään on Käkisalmen alueen orpolasten sisäoppilaitos. Tästä vaihtoehdosta kuitenkin luovuttiin, koska palvelut ovat sieltä kovin kaukana.

Matkaohjelma määräytyy osanotajien mukaan. Jokaisen kotipaikalla pyritään käymään ja luonnollisesti tärkeät muistomerkit ja historialliset paikat ovat matkaohjelmassa.

Matkalle ilmoittautuneita on jo runsaasti, mutta vielä mahtuu useita mukaan. Ottakaa yhteyttä minuun alla oleviin osoitteisiin.

Hannu J. Paukku

Sakkola-Säätiön

valtuuskunnan puheenjohtaja

Harjatie 5, 32210 LOIMAA

p. 02-7628152, GSM 0500-741296

hannu.paukku@punkalaidun.fi

Tiedot talteen Petäjärven väen uusista asuinsijoista?

Petäjävi-kirja, joka kertoo sakkolaisen kylän elämästä vapaussodasta aina karjalaisten lähtöön 1944, ilmestyi viime vuoden lopulla. Olemme olleet poissa kotikonnuiltamme yli 60 vuotta ja rakentaneet elämämme uusille paikakunnille Suomessa.

Nyt on tullut mieleen ajatus siitä, pitäisikö näiltä vuosikymmeniltä kirjoitella muistiin monitahoisia vaiheita uusissa oloissa. Voitaisiin selvittää, mihin Petäjärven talot ja

asukkaat ovat sijoittuneet ja miten he ovat sopeutuneet uusien asuinsijojensa elämään ja toimintoihin.

Tässä yhteydessä voitaisiin kerätä myös se runsas kuvamäärä, joka näiltä jälkivuosisikymmeniltä on kertynyt. Kerätty aineisto talletettaisiin esimerkiksi Sakkola-Museoon odottamaan julkaisumahdollisuutta, ja aineisto jäisi tulevien aikojen käyttöön.

Hankkeen toteuttaminen kyllä edellyttää, että petäjärveläiset, joita tänään on vielä paljon elossa, tulisivat mukaan

kertomaan omasta kodistaan ja niistä naapureista, joita ei enää ole.

Olemme hiljattain keskustelleet asiasta Teuvo Kuparisen kanssa, ja olemme olleet sitä mieltä, että asia on pohtimisen arvoinen – mutta edellyttää, että paljon petäjärveläisiä tulee mukaan. Ilmoittakaa mitä mieltä olette vai annetaanko asian haultaantua.

Petäjävi on aina mielessä.

**Yrjö Raaska p. 03-3739 541
Teuvo Kuparinen p. 09-801 5617**

Sakkola saa

Sakkola saa oman vaakunan. Asiasta päätti säätiön valtuuskunta kevätkokouksessaan.

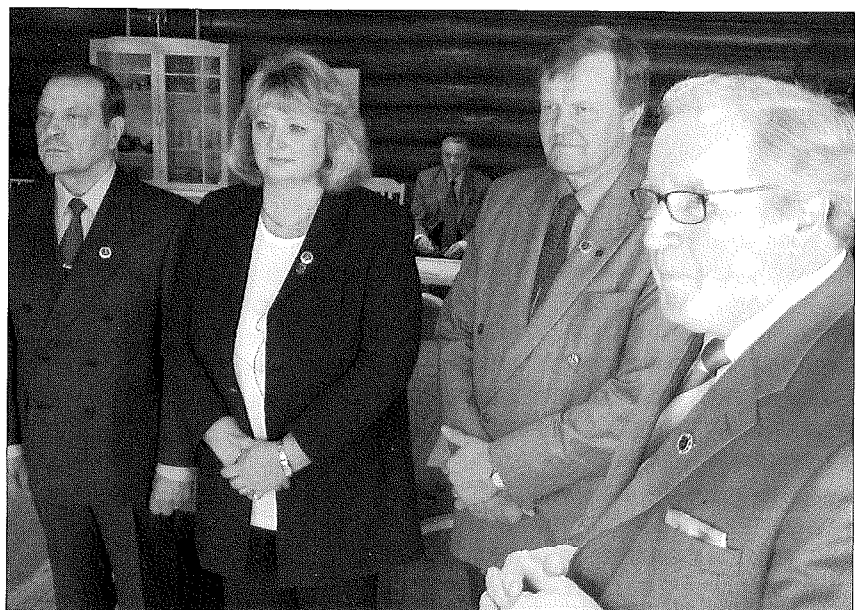
Heikki Karjalainen oli tehnyt vaakunasta muutamia heraldiikan sääntöjen mukaisia ehdotuksia ja hallitus seulonut niistä kaksi mallia valtuuskunnan päätettäväksi. Kättennostoaänestyksessä eniten ääniä sai kultapohjainen vaihtoehto.

oman vaakunan

Sakkolan vaakunaehdotuksia puntaroitiin ja päädyttiin kultapohjaiseen vaihtoehtoon. Kuvissa säätiön puheenjohtajat Hannu J. Paukku ja Hannu Turkkinen, sekä valtuuskunnan jäsenistä Teuvo Kuparinen, Matti Naskali, Aaro Viskari ja Soini Hartikainen.

Karjalan Liiton ansiomerkkejä

Sakkola-Säätiön valtuuskunnan kokouksessa jaettiin myös Karjalan Liiton ansiomerkkejä.

Myönnettyt ansiomerkit: hopeinen Matti Naskali, Pertti Lopenen ja Anneli Kuisma. Hannu Turkkinen on vastaanottanut oman hopeamerkinsä jo aiemmin.

Pronssiset: Aila Alanen, Pekka Hinkkanen ja Markku Nuora.

Karjalaisuuden hyväksi työtä tehneistä merkinsaajista paikalla olivat Matti Naskali (kuvassa oikealla), Pekka Hinkkanen, Aila Alanen ja Pertti Lopenen.

Sakkola-Säätiön toiminta jatkuu vireänä monella rintamalla

Sakkola-Säätiön valtuuskunta hyväksyi kevätkokouksessaan 23.4. Lempäälässä säätiön viime vuoden tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen. Niin talous- kuin toimintapuolella todettiin taas taakse jääneen hyvän vuoden.

– Paljon on tehty, mutta ”lähetystyötä” on silti syytä jatkaa, tuumasi valtuuskunnan puheenjohtaja Hannu J. Paukku.

Lähetystyöllä puheenjohtaja tarkoittaa karjalaisuuden moninaista esillä pitoa ja karjalaisuuteen kuin myös Suomen historiaan liittyvistä asioista kertomista.

– Vieläkin on vallalla erikoisia käsityksiä, joita on syytä oikoa.

Sakkola-Säätiön valtuuskunta sai vuoden 2004 toimintakertomuksen ohella katsauksen tulevaan toimintaan. Kyläkirja-hankkeet ovat vireillä säätiön

viime joulukuksi valmistuneen Petäjäjärvi-kirjan jälkeen: työn alla ovat sekä Vilakala, Lapinlahti että Haparainen.

Sakkola-Museon toiminta jatkuu Kuokkalan museoraitilla, tämän kesän kyläteemana on Pannusaari.

Yksi merkittävä hanke on ErP6: n perinnesäätiön kanssa tekeillä olevan Keljan taistelujen muistomerkki. Muistomerkistä on tehnyt luonnoksen sakkolaisjuurinen Eero Pilviemi, jonka isä kaatui talvisodan taisteluissa ennen esikoispoikansa syntymää. Muistomerkkihankkeesta tehdään esitys venäläisviranomaisille, joille on asiasta jo ennakkotietoa viety.

Myös ystävyyskuntatoimintaa vanhan-Suomen alueella on pidetty lämpimänä muutama vuosi sitten solmitun ystävyyskuntasopimuksen puitteissa. Seuraava virallinen vierailu tehdään nyt toukokuulla.

– Ystävyyskuntasopimuksen ovat tehneet Lempäälä, Vesilahti ja Punkalaidun Sakkolan, Petäjäjärven ja Vuokselan kanssa, Käkisalmen piirihallinnon ollessa myötä. Käytännössä toimijoita tähän ystävyyskuntatoimintaan on kuitenkin tullut lisää Raudusta, Metsäpirtistä ja Pyhäjärveltä, totesi Paukku.

Hän muistutti taas, että suhteiden ylläpito on tärkeää, että kotiseutumatkailu, juhlienpito ja muistomerkkihankkeet etenevät myötätulessa.

Sakkola-Säätiön hallitus sai myös valtuudet ryhtyä jo valmistelemaan vuoden 2007 Sakkolan pitäjäjuhlien kannakselle, Sakkolan vanhoille kotikonnuille. Säätiö täyttää silloin 60 vuotta.

Vuoden 2006 pitäjäjuhlien pitopaikka on Juupajoki.

Tulevana suvena juhlaväkeä odotellaan Orivedelle sunnuntaiksi 31.7.

Marjo Ristilä-Toikka

Kevätkokouksessa Maija-Liisa Mäkelä, Teuvo Kuparinen, Hannu Turkkinen, Esko Kallonen, Hannu J. Paukku, Matti Naskali, Aaro Viskari, Soini Hartikainen, Lauri Lamppu ja Pertti Lopenen.

Pannusaaresta kuvakertomus Sakkola-Museon kesänäyttelyssä

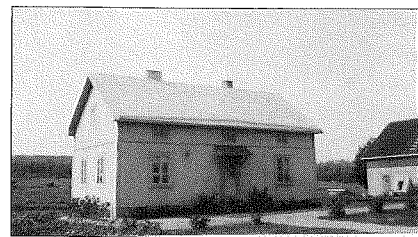
Kaksi Pannusaarelaista evakkoa. Kuva on otettu Lempäälän Lastustenkulmalla Naskalin uudistilalla. Kuvassa Eino Naskalin äiti Iida Naskali. Kuvan lehmä on ainoa Pannusaaresta evakkoon tuotu lehmä.

Sakkola-Museon kesäkausi avautui 2.5. Lempäälässä Kuokkalan museoraitin muiden käyntikohteiden kera.

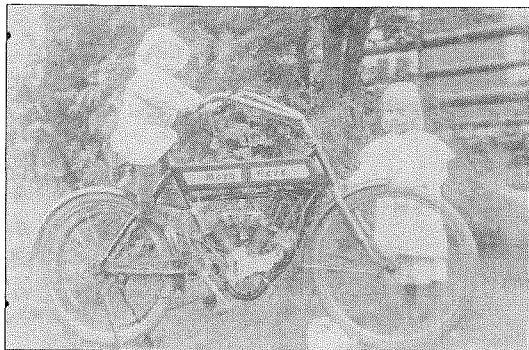
Kesän 2005 kyläteemana on Pannusaari. Museovastaava Antti Hynnä kertoo, että Pannusaaren kylää esitellään museon miltei seinäkokoisella valotaululla. Esillä on noin 40 kuvan kokoelma.

Museon tekstiilien esillepanoa on myös parannettu Eero Pilviniemen rakentamien lasivitriinien avulla, ja arkistonhoitaja Elsa Mäkelä on taas kaivellut uusia kädentaidon näytteitä ihasteltavaksi.

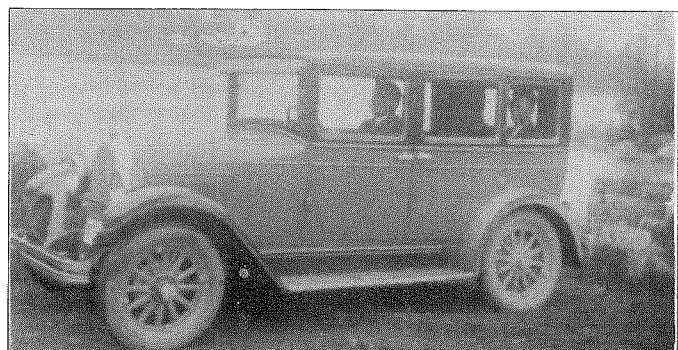
Sakkola-Museo on auki joka päivä klo 11-17 syyskuun 4. päivään asti. Muina aikoina tilauksesta.

Aleksanteri Naskalin kotitalo kesällä 1942.

Moottoripyörä 1920-luvulla. Kuvassa Hilkka Naskali ja Vilho Naskali. Vilho muutti sittemmin Kanadaan. Aleksanteri Naskalin auto on 1930-luvulla.

Keljan muistomerkki edistyy

ErP6 perinneyhdistyksen hallitus kokoontui pitkästä aikaa 10.4. Tampereella Ramada-hotellissa vetovuorossa olevan Sakkola-Säätiön ja sen hallituksen puheenjohtaja Hannu Turkkisen johdolla. Mukana olivat Heino Paavilainen ja Tapio Puusniekka Räisälä-Säätiöstä, Kauko-Säätiön edustajat Paavo Salonen ja Tauno Pessi sekä Eero Pilviniemi sakkolalaisten toisena edustajana.

Aluksi muisteltiin onnistunutta perinneyhdistyksen retkeä "ErP6:n Talvisodan tie". Järjestelyt onnistuivat hyvin ja 110 mukanaolijaa kokivat mieleenpainuvasti nuo talvisodan päivät Yrjö Raaskan, Teuvo Viskarin ja monen muun tietäjän kertomina. Matkalla ja myöhemmin on perinneyhdistyksen jäseniksi liittynyt 69 henkilöjäsentä ja Räisälä-Säätiö yhdistyksenä.

Edelleen otetaan mielusti yhdistyksiä ja henkilöjäseniä Keljan sankareitten muistosta huolehtimaan.

Seuraava suurempi tapahtuma, Asevelijuhla, päätettiin pitää perinteisesti joulukuun 27. päivänä kuluva vuotta ErP6 Keljan torjuntavoiton kunniaksi Tampereen Suomalaisella klubilla. Toivottavasti matkassa on vielä veteraaneja ja lottia tilaisuutta juhlistamassa. Lisää juhlista tuonnempana tämänkin lehden palstoilla.

Kokouksen toinen keskeinen pohdittava oli Keljan taistelujen muistomerkkiin liittyvät hankkeet.

Venäläinen osapuoli Käkisalmen johtajan Sergey V. Yachnukin johdolla on näyttänyt vihreää valoa kehottaen esittelemään patsassuunnitelman hyväksyttäväksi. Viime kesän retkeltä löytyikin asiaan vihkiytynyt henkilö suunnittelijaksi.

Eläköitynyt käsityönopettaja ja kuvanveiston harrastaja Eero Pilviniemi otti haasteen vastaan vaimonsa Kaarina Pilviniemen toimiessa kriitikkona ja avustajana suunnittelussa. Eeron isä Eero Hannes Patja kaatui ennen Eeron syntymää ErP6:n partioiretkellä 12.1.40

Lapinlahdessa lapsuudenkotinsa pihamaalle vihollisen tuleen. Vastarannalle jäi Haparaisiin kotitalo, jota hän oli asunut yhdessä rautalaissyntyisen vaimonsa Lempin kanssa.

Eero on suunnitellut vaikuttavan, Runteenmäelle sopivan paaden puhuttelevine yksityiskohtineen.

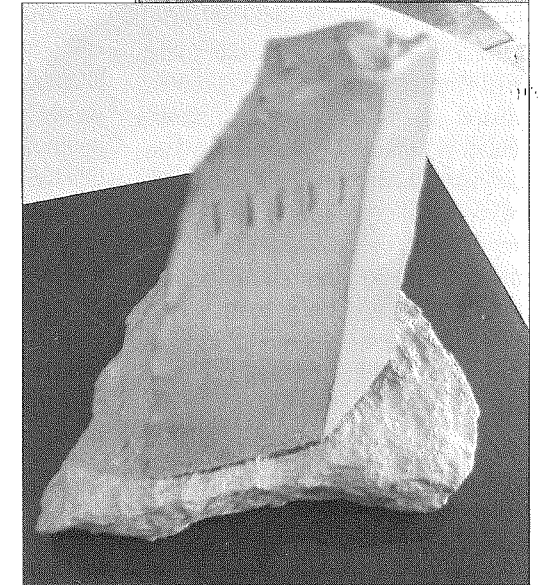
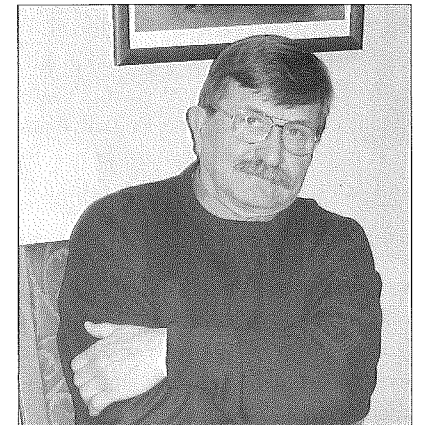
Perinneyhdistyksen hallitus hyväksyi hankkeen Eeron pienoismallin pohjalta esiteltäväksi niin venäläiselle osapuolelle kuin säätiöllemme ja opetusministeriölle patsashankkeen eteenpäin viemiseksi. Ajatuksena olisi paljastaa patsas kesällä 2007 Suvannon rannoilla pidettävän Sakkola-juhlan yhteydessä.

Jatkotoimenpiteitä pohditaan perinneyhdistyksen hallituksessa syyskesällä, kunhan säätiöiden hallitukset ovat paneutuneet asiaan. Kukin säätiö nimeää edustajansa patsastoimikuntaan Sakkola-Säätiön toimiessa veturina. Rahoitukseen on tarkoitus anoa Opetusministeriöltä tukea.

Hannu Turkkinen

Veteraanit Yrjö Raaska ja Teuvo Viskari olivat tyytyväisiä Keljan muistomerkkin pienoismalliin. Ylhäällä suunnittelija Eero Pilviniemi.

Miten kenttäoikeus toimii

Talvisodan päätyttyä 7. divisioonan esikunta siirtyi Parikkalaan, Parikkalan kirkonkylään. Pysähdysen syynä oli se, että Punkaharjun kaksi hotellia, Valtionhotelli ja hotelli Finlandia, olivat vielä sairaalakäytössä.

Tiedettiin, että ikäluokkien kotiuttaminen oli saatava mahdollisimman nopeasti käyntiin. 7. divisioonan joukot oli majoitettu 10 eri pitäjän alueelle, joista vain tykistö oli yhtenäisenä Kerimäen pitäjän Kumpurannassa.

Divisioonan esikunta oli sodan aikana suuri yhteisö, joka satoi paljon henkilöstöä. Oli lukuisa joukko erilaisia toimistoja, jotka olivat suoraan esikuntapäällikön käskyvallan alaisia.

Myös muista syistä johtuen oli edullisempaa, että esimerkiksi tiedottaminen voitiin tarvittaessa toteuttaa nopeasti.

Suurin osa joukko-osastoista ja esikunnistakin lakkautettiin välittömästi, joten totesin olevani työtön mies itsekin.

Minulle siviiliin lähdöstä ei puhuttu mitään. Koska minulla ei ollut paikkaa, mihin mennä, eikä mitään erityistä ammattitaitoaakaan, en pitänyt mitään kiirettä siviiliin lähdöllä.

Kului noin viikon verran aikaa, kun sain kutsun adjutantin puheille. Sakari Rusaman tunsin jo sodan ajalta, joten hän meni suoraan asiaa. Hän kysyi, olinko halukas jäämään ylimääräisenä palkattuna vakituiseen palvelukseen.

Palkka tulisi olemaan 1650 markkaa kuukaudessa. Lisäksi tulisi 12 markan suuruinen leiriraha. Varusteita saisin varikolta nimellishintaan.

Koska minulla ei ollut tuolloin tiedossa paikkaa mihin mennä, annoin myönteisen vastauksen yhdellä ehdolla – joka oli, etten missään tapauksessa lähtisi Kaartilan korpeen opettamaan alokaille konekiväärin lukon purkamista ja kokoamista. Tähän Sakari Rusama vastasi, ettei sellaisesta kyse ollutkaan, vaan työpaikka olisi jo käytännön syistä komentopaikan yhteydessä.

Silloin alkoi merkittävä ja erilaisin

”Kenttäoikeuden jäsenellä, jonka virallinen nimi on siviilituomari, vaaditaan tuomarin vala. Minunkin oli vannottavan näin olen tuomarin vala.”

elämänvaihe tässä pitkässä elämässäni. En ole puhunut tuosta ajasta paljoakaan ja ainakaan mitä kaikkea sisältyy tuohon toista vuotta kestäneeseen elämänvaiheeseen.

Seuraavalla viikolla ilmestyikin divisioonan käsky, jossa oli minulla luettavaa.

Ensiksikin minut oli ylennetty ylikersantiksi. Toiseksi minut oli määrätty oikeusupseerin apulaiseksi. Kenttäoikeuden jäsenellä, jonka virallinen nimi on siviilituomari, vaaditaan tuomarin vala. Minunkin oli vannottavan näin olen tuomarin vala. Paikka, jossa palvelisin, ilmoitettaisiin myöhemmin. Miksi juuri minut valittiin tuohon tehtävään, selvisi myöhemmin.

Aikanaan sitten tuli ilmoitus valan teosta. Eräänä torstaipäivänä kello 10.00 seisoin Savonlinnan maistraatissa sormi ”ison kirjan” päällä. Vastapäätä istui Savonlinnan oikeusmestari, joka saneli tuomarin valakaavan. Tämän jälkeen olin virallisestikin siviilituomari.

Sotaväen rikoslaki on yksiselitteinen. Kenttäoikeuskaan ei toiminnaltaan ole ylitsepääsemättömän vaikea.

Kenttäoikeiden kolmen miestä, joista puheenjohtajana toimii ammattijuristi ja upseerijäsenenä vähintään luutnantti/kapteeni -arvoinen ja aliupseerijäsenenä vähintään ylikersantti. Syyttäjää ei kenttäoikeudessa ole. Kenttäoikeuden päätöksistä ei voinut myöskään valittaa. Valitusoikeus on vain divisioonan tai prikaatin komentajalla. Meille ei

kuitenkaan tällaista tapahtunut.

Kenttäoikeuden kokoonpano oli seuraava: puheenjohtajana toimi Viipurin hovioikeuden kanneviskaali Kalle Teikari, oikeuden jäseninä olivat luutnantti Toivo Söödroos ja ylikersantti Uno A. Pulakka.

Teikari ilmoitti tulostaan aina noin kahta viikkoa aikaisemmin, jolloin ehdittiin tilata virkatodistukset ja rikosrekisteriotteet sekä muut tarvittavat asiakirjat. Olin lukenut sotaväen rikoslakia, joten olin jossain määrin selvillä, miten kenttäoikeudessa toimitaan. Kalle Teikari kysyi aina jäsenten mielipidettä ennen kuin lausui omansa.

7. divisioonassa oli sivistynyt komentaja sekä esikuntapäällikkö, he eivät koskaan tulleet seuraamaan oikeusistuntoja.

Vaasan hovioikeuden presidenttinäkin toiminut Paavo Alkio on erittäin tarkkojen muistiinpanojensa mukaan kirjoittanut kirjan aiheesta. Kirjassa kerrotaan, millaista oli toiminta 8. divisioonan kenttäoikeuden puheenjohtajana.

Kirjasta olen poiminut seuraavaa: Alkio käyttää kirjassaan nimitystä ”rähjäjä”. Kyllä meilläkin oli yksi rähjäjä joukossamme. Hän oli eräs ratsumestari. Hänen kohdallaan rähjäminen loppui siihen, kun Teikari ajoi hänet ulos.

Alkion mukaan 8. divisioonan komentaja yritti välittömästi vaikuttaa jatkosodan aikana oikeuden päätöksiin. Menettely oli jopa lainvastainen, ja ennen kaikkea teki puheenjohtajan aseman vaikeaksi.

Alkio valittikin joistain tapauksista ylimpään oikeusasteeseen, mutta ne eivät koskaan johtaneet päätöksen muuttumiseen.

Jatkosodan aikana ei 7. divisioonan kenttäoikeudessa koskaan sellaista tapahtunut.

Kirjoitan tätä samana päivänä, kun talvisota päättyi.

Kiitän avustajaani, joka ratkaisevalla tavalla auttoi puhtaaksikirjoittamisessa.

Uno Pulakka

Karjalan palauttamisesta perusteltu esitys

Sotien kipupisteet ja keskinäinen selvittely jäivät Neuvostoliiton kanssa täysin tekemättä. Asiat ovat avoinna vielä Venäjänkin kanssa. Onko Suomessa tarpeellista ylläpitää käsitystä suomalaisten syyllisyydestä sotiin ja pitää siten avoinna esimerkiksi sotasyllisyys ja asekatkentakysymyksiä? Onko vaikeneminen ollut todella hyväksi millekään osapuolelle?

Näitä kysymyksiä esitellään ja vastauksia haetaan maaliskuun alussa ilmestyneessä kirjassa ”Karjalan palautus”. Kirjan päätoimittaja on kauppatieteiden maisteri Veikko Saksi, joka sanoo henkilökohtaisesti ottavansa vastuun kirjan sanomasta.

Esipuheessa kuitenkin kerrotaan, että kirja on yleisselvitys ja samalla Pro Karelia -kansanliikkeen kannanotto. Käsikirjoitukseen kantaa ottaneista luetellaan kunnioitettavan pitkä, arvokas Karjala-kysymystä tuntevien joukko.

Paalut Tarton rajalle

Palautuksen yleisperiaate on selkeä: Venäjä luovuttaa Karjalan ja muut pakkoluovutetut alueet takaisin Suomelle Tarton rauhan rajojen mukaisesti.

Raja, joka saneltiin Pariisin rauhansopimuksessa 10. helmikuuta 1947, siirretään takaisin 14. lokakuuta 1920 Tartossa tehdyn rauhan mukaiselle rajalle. Tämän rajan hyväksyminen palauttaisi Suomelle Kannaksen ja Laatokan Karjalan ohella myös Sallan-Kuusamon ja Petsamon alueen.

Tuoreimman kylätutkimuksen mukaan Karjalassa Suomenlahden saarineen oli 1284 kylää. Nyt näistä on käytännössä tyhjänä noin tuhat kylää.

Kannas on harvaan asuttua suurimpien kaupunkien ulkopuolella. Viipurin, Käkisalmen, Enson, Koiviston, Terijoen, Johanneksen ja Raudun ulkopuolella on asumattomia seutuja, niittymäisiä entisiä kyliä ja todellisia autioita seutuja.

Esimerkiksi Vuoksenrannan alue on lähes tyhjä: 10 kylästä vain kirkonkylässä on muutamia asukkaita. Tämän lehden piiriin kuuluvista pitäjistä on esimerkkien luetteloon otettu vain

Metsäpirtti, vanha rajapitäjä Laatokan rannalla. Siellä on vain seitsemässä kylässä asutusta. Peräti 15 kylää on jäänyt tyhjiksi.

Suurin väestökato on ollut Laatokan Karjalassa. Ennen sotia siellä oli 419 kylää, joista nyt on 300 täysin tyhjinä. Suurin osa muista 119 kylästä sinnittelee muutaman mökin vanhusten ja kesäasukkaiden voimin. Täysin tyhjentyneitä ovat mm. Korpiselkä ja Ilomantsi, jotka ovat noin 11 prosenttia koko Karjalan pinta-alasta.

Alueet oikeille omistajille

Kirjassa esitetyn Karjalan palautus-suunnitelman lähtökohtina ovat sekä moraaliset tavoitteet että puhtaasti hyötynäkökohdat.

On esitetty, että Suomi ostaisi tai vuokraisi pakkoluovutetut alueet käyttöönsä. Kirjassa kuitenkin muistutetaan, että Suomi on moninkertaisesti maksanut alueet, vaikka ne edelleen ovat suomalaisten omistamia.

Suomen valtio ei voinut antaa alueita Neuvostoliitolle, koska se omisti niistä vain osan. Vaikka raja siirtyi, ei esimerkiksi tonttien omistus. Omista alueista maksaminen on täysin outo ja länsimaisen oikeustajunnan vastainen. Kysehan olisi ryöstetyn omaisuuden ostamisesta ja uusista lunastusmaksuista.

Palautuksesta säädettäisiin erillinen laki, jossa yksityiskohtaisesti määriteltäisiin palautukset periaatteet ja perusteet. Suomi ryhtyisi välittömästi nostamaan pakkoluovutettuja alueita jaloilleen. Alue olisi yksiselitteisesti Suomen hallinnon ja oikeusjärjestelmän alainen.

10 000 vuotta vastaan 60 vuotta

Karjalan palautus -kirja muistuttaa, että suomalaiset ovat asuneet Karjalan kunnalla 10 000 vuotta, venäläiset noin 60 vuotta. Karjalan ottaminen oli totalitaristisen valtion toimintaa. Länsiliittoutuneet olivat pelkkiä hyväksyviä kumileimasimia.

Pro Karelia -yhdistyksen tulkina Karjalan palautus -kirja on perusteellinen, luku luvulta suurta suomalaista traumaa valottava. Suomen ja Venäjän

välinen 1900-luvun historia poliittisine taustoineen, sotineen, kavaline sopimuksineen ja sortoineen tulevat selkeästi kirjatuuksi.

Rakentavassa hengessä kirjan tekijä asiantuntevine taustavoimineen on kartoittanut, perustellut ja suunnittelut toteuttamisen tämän laajan, täysin keskeneräisenä olevan historiallisen vyyhden selvittämiseksi.

Tuoreita terveisiä

Kun allekirjoittanut sai kirjan luettavakseen 1.3.2005, oli presidentti Tarja Halonen virallisella vierailulla Ranskassa. Siellä hän tuli Ranskan ulkopoliittisessa instituutissa puhuessaan sanoneeksi:

”Saksa ja Neuvostoliitto sopivat etupiirijaosta loppukesällä 1939. Seuraavana talvena Suomi joutui taistelemaan puna-armeijan hyökkäystä vastaan säilyttääkseen itsenäisyytensä ja välttääkseen tulemasta Neuvostoliiton miehittämäksi. Jouduimme tekemään tämän yksin, ilman merkittävää apua. Myös viisi vuotta myöhemmin, kesällä 1944 kykenimme pysäyttämään puna-armeijan yritykset valloittaa Suomi. Meille maailmansota merkitsi erillissotaa Neuvostoliittoa vastaan, eikä meille syntynyt kiittolisuudenvelkaa muita kohtaan.”

Liekö koko vuorokausikaan mennyt, kun syvä kurkku kuului Venäjältä. Sieltä ulkoministeriö vastasi, ettei ole syytä lähteä korjailemaan (heikkäistä) historiankirjoitusta ja muistutettiin taas Pariisin rauhansopimuksesta.

Moskovassa vietetään 8.-10. toukokuuta näyttävästi Voiton päivän juhlia. On kulunut 60 vuotta sodan loppumisesta. Niin Suomen kuin Baltian maidenkin korkea edustus on paikalla.

Kuusi vuosikymmentä on yhden ihmisen elämässä pitkä aika, ainakin kahden, ellei kolmenkin sukupolven mittainen. Julmat sodat ja sukupolviset vääryydet pysyvät vereslihalla yli vuosikymmenien.

Esko Karonen
Helsinki

Tietoja Sakkulan pogostan asukkaista 1818

Kaakon kulman historiaa

Itäisen Kannaksen vanhat pogostat eli kirkko- ja hallintopitäjät Sakkola - vanhalla nimityksellä Sakkula ja Rautu sekä Pyhäjärvi ovat muodostaneet kiinteän ja yhtenäisen alueen. Nämä kolme pitäjää kuuluivat Käkisalmen läänin eteläiseen kihlakuntaan ja jakoivat samat historialliset kohtalot. Vuosisatojen aikana ne joutuivat jatkuvasti sotien jalkoihin kuuluen vuoroin Ruotsin ja vuoroin Venäjän valtapiiriin. 1720-luvulta alkaen nämä pitäjät kuuluivat valtiollisesti Venäjän keisarikuntaan, mutta rauhannehtojen mukaan niissä noudatettiin ruotsalaista hallinto- ja oikeusjärjestelmää sekä virkakielenä ruotsin kieltä. Koko Suomen alueen joutuessa Haminan rauhassa 1809 Venäjän keisarikuntaan muodostettiin sitä ennen Venäjälle kuuluneesta Karjalasta eli venäläisten kannalta katsottuna Vanhasta Suomesta ja nyt tulleesta "Uuden Suomen" alueesta yhtenäinen Suomen suuriruhtinaskunta. Tähän tarkoitukseen liittyen koottiin vuodelta 1818 hallinnollisena toimenpiteenä mm. Sakkolan, Raudun ja Pyhäjärven alueilta henkikirja. Se sisältää alueesta yksityiskohtaisia väestön nimi- ja omistus- ja verotustietoja. Perusteellisempaa, selkeämpää ja täydellisempää vastaavan ajan aineistoa muun Suomen alueelta en ole tavannut. Ja mikä sukua historian tutkijan kannalta on tärkeää, henkikirjan kaikki sivut ovat arkistossa tallella sekä laadittu erittäin huolellisesti ja selvästi luettavalla käsialalla.

Sukututkimuspiirin talkootyö

Edellä mainittujen Käkisalmen läänin eteläisten pitäjien Sakkolan, Raudun ja Pyhäjärven historiasta ja sukututkimuksesta kiinnostuneet henkilöt ovat muutaman viime vuoden aikana kokoontuneet käsittelemään alueen yhteistä menneisyyttä ja väestötietoja. Toimintaa varten on muodostettu SUVANNON SEUDUN SUKUTUTKIMUSPIIRI. Se

on järjestänyt asiasta kiinnostuneille avoimia tilaisuuksia 4-5 kertaa vuosittein. Sukututkimuspiirin toimesta otettiin talkoourakaksi saatua vuodelta 1818 tehdyt Sakkolan, Raudun ja Pyhäjärven henkikirjoitustiedot selkokielelle ja toimittaa ne internetissä kaikkien kiinnostuneiden luettavaksi. Tavoite oli harrastajille mittava ja kunianhimoinen, sillä vanhalla ruotsilla käsinkirjoitettuja sivuja on satoja, kyliä yhteensä 139, alueen "savuluku" eli talouksien määrä yli 2000 ja väestöä yksin nimin luetteloituna lähes 15 000 henkeä. Urakkaan osallistui noin 20 motivoitunutta sukututkimuksen harrastajaa, joiden sitkeydellä ja ahkeruudella vuoden 1818 henkikirjoitustiedot on saatu selkokieliseen muotoon ja nyt viimein myös nettiin kaikkien asiasta kiinnostuneiden luettavaksi.

Mitä tietoja koottiin ja miten niitä luetaan ?

Kansallisarkiston 1818 henkikirjojen mikrofilmeiltä (mf.rulla ES 4338) otettiin 270 kappaletta sivukohtaisia valokopioita, jotka jaettiin työstettäväksi talkoisiin osallistuneille. Jokainen tulkitse kykyjensä mukaan saamansa aineiston käsinkirjoitetut tiedot ja kirjoitti ne selkokielellä tietokoneen muistiin. Levykkeillä tai sähköpostilla selkotehti välitettiin tutkimuspiiriin

"Tiedot on koottu pitäjittäin henkikirjoissa käytettyjen nimien mukaiseen kylä- ja talojärjestykseen."

omalle "operaattorille", joka muokkasi aineiston nettiin www-sivulle toimivaan muotoon.

Tiedot on koottu pitäjittäin henkikirjoissa käytettyjen nimien mukaiseen kylä- ja talojärjestykseen. Jokaisen talon kohdalla esitetään omistuksen perustiedot eli talon numero ja murtolukuna talon omistussuosus ja manttaaliosuus. Henkilöt on merkitty kirjaan kylittäin ja taloittain siten, että ensin mainitaan perheen päämies puolisoineen ja sitten perhetalouden muut jäsenet. Kaikkien henkilöiden tiedot on kirjoitettu puhtaaksi alkuperäisessä henkikirjassa olevilla omilla nimimuodoillaan ja ikävuosillaan. Poikkeuksen tekee perheen päämiehen puoliso, josta on käytetty vain merkintää "vaimo" (*med hustru, m.h., hu*) ja ikävuodet. Perheen jäsenten kohdalla on tavallisesti merkitty myös heidän suhteensa talon päämieheen esim. poika, tytär, pojan leski, isän veli, yhtiömies jne. Kunkin perhetalouden asukkaat on ynnätty vielä sukupuolen mukaan ja yhteensä.

	SAK	RAU	PYH	YHT
asukkaita	5300	4040	5309	14649
talojen "savuja"	600	547	605	1752
tilattomien "savut"	123	104	97	324
manttaaliluku	80	101	84	265
heinävero/leiviskää	5997	4418	5449	15864
viinävero/leiviskää	1737	1946	1639	5322

Henkikirjan 1818 pitäjäkohtaisia numerotietoja.

Sakkolassa 45 kylää, 723 savua ja 5300 asukasta

Sakkolan pogostan 45 kylästä valtaosa eli 37 kylää kuului Petäjäjärven donation eli hovitilan hallintoon ja 8 kylää kruunun osaan. Kylien koko vaihtelee suuresti. Petäjäjärven kylässä on väkeä lähes 500 henkeä ja Arkukuntanhuassa sekä Riiskassakin lähes 300. Pienimmissä kylissä esim. Paloniemessä on alle 10 henkeä ja Lohijoelle sekä Terenttilässä vain parikymmentä henkeä.

Koko pitäjässä on yhteensä 723 savua ((*rökar*) eli taloutta, joista 600 eli 83 % oli talollisia ja torppareita ja 123 eli 17 % ns itsellistä eli tilatonta. Kaikista talouksista yhteensä muodostui 178 kokotaloa, joiden manttaalmäärä oli 80. Henkikirjatietojen mukaan Sakkolan väkimäärä oli tällöin 5300 henkeä, joista naisia oli 2702 ja miespuolisia 2598. Naapuripitäjän Raudun vastaavat luvut olivat 4040 asukasta, 651 savua ja 195 kokotaloa, vastaten 101 manttaalia. Tämän mukaan Raudun pienemmällä väestö- ja savuluvuilla oli hallussaan Sakkolaa suuremmat manttaaliluvut, mikä selittynee Raudun alueen suuri-kokoisilla hovitiloilla.

Kaikkille miespuolisille henkilöille ikään katsomatta on merkitty ns *podusnie*-maksu, mikä vastasi jonkinlaista henkirahaa. Sen suuruudesta ja maksutavasta ei tässä yhteydessä ole mainontaa. Maksusta vapaita olivat naisten lisäksi vain sotapalvelusta tai vastaavia valtion virkatehtäviä suorittavat miehet. Sakkolan alueella näitä *podusnie*-maksusta vapaita miehiä oli vain 19.

Itäisen Kannaksen pitäjien väestössä oli uskonnoltaan sekä luterilaisia että ortodokseja, joita arkikielessä sanottiin *reikanuskoisiksi*. He olivat historiallisesti näiden alueiden alkuperäistä väestökantaa, samoja karjalaisia ja suomalaisia, mutta säilyttäneet vanhan uskontonsa. Vaikka näissä henkikirjatiedoissa ei väestön uskonnosta ole mitään merkintää, voi henkilöiden venäläisperäisistä suku- ja etunimistä kuitenkin tehdä uskontoon liittyviä johtopäätöksiä. Niiden perusteella Sakkolan alueella oli tänä aikana ainakin noin 200 kreikkalaiskatolilaista, joista suurin osa asui Arkukuntanhuassa, Koselan,

"Paloviinaveroa on peritty vain talollisilta, sillä sen perusteena käytettiin maanomistusta. Kaikkein pienimmiltä manttaaliosuuksilta viinaveron arvo oli vain 1 leiviskää."

Noisniemen ja Petäjäjärven kylissä. Mainittakoon, että naapuripitäjän Raudun alueella vastaavan nimikartoituksen mukaan oli lähes 500 reikanuskoista.

Yli 30 hengen perhetalouksia

Keskimääräisen talonpoikasperheen koko oli 8 - 10 henkeä. Samaan yhteistalouteen saattoi kuulua useamman veljeksien ja sisaren perheitä, jolloin perheenjäsenten lukumäärä nousi kahteenkymmeneen ja ylikin. Sakkolan alueella oli nelisenkymmentä yli 16 hengen perhetaloutta. Näistä kahdeksassa oli yli 20 henkeä ja kolmessa suurimmassa talossa oli väkeä yli 30 henkeä. Pitäjän suurimmat perheet löytyivät Kuninkaanristin kylän Juho Matinpoika Karosen 37 hengen, Arkukuntanhuassa lautamies Martti Juhonpoika Loposen 35 hengen ja Petäjäjärven lautamies Matti Karvasen 30 hengen talouksista.

Kuninkaanristin kylän talon numero 2 Juhon Matinpoika Karosen isännöimän tilan koko oli 2/3 kokotaloa ja 1/8 manttaalia. Sen 37 hengen suurtalous muodostui 16 miespuolisesta ja 21 naispuolisesta henkilöstä. Juhon omaan ydinperheeseen kuului hänen ja vaimonsa lisäksi vanhimman pojan 3 henkinen perhe sekä kolme nuorempaa lasta eli 8 henkeä. Toisena perhekuntana samassa taloudessa asui Juhon veljen Sipon 6 henkinen perhe, mihin kuuluivat hänen vaimonsa ja alaikäisen pojan lisäksi 3 henkinen väyn perhe. Heidän lisäksi samaan talouteen on luettu 3 yhtiömiestä perheineen. Nimi-yhteyksistä ja perherakenteesta voi

päätellä kahden yhtiömiehen olevan Juho Karosen edesmenneiden veljien vaimojen uusia aviomiehiä. Yhtiömies Juho Kuparisen perhekuntaan kuului 7 henkeä ja yhtiömies Tuomas Karosen joukkoon 9 henkeä. Kolmannen yhtiömiehen Matti Skinnarin joukko näyttäisi olleen Juhon siskon lesken uutta ja entistä 7 henkistä perhettä.

Heinä- ja paloviinaverot

Alkuperäiseen henkikirjaan on omille sarakkeilleen merkitty vielä heinäveron ja paloviinaveron luvut, joita ei näihin puhtaaksi kirjoitettuihin tietoihin otettu mukaan. Luvuista voi päätellä, että heinävero oli määrätty perhetalouden miespuolisten henkilöiden lukumäärän mukaan ikään katsomatta. Yhden miehen heinäveron arvona oli 2 leiviskää ja 7 naulaa eli 8,5 kg leiviskän arvolla noin 20 kiloa, kolmen miehen taloudessa määrä oli 7 leiviskää ja 1 naulan eli noin 60 kiloa heiniä jne. Epäselväksi jää käytettiinkö tässä leiviskän arvona Suomen 8,5 kg ja Venäjän 16,38 kg leiviskää ?

Heinäveroa määrättiin samalla tavalla kaikkien talouksien miehillä olivatpa he sitten talollisia, torppareita tai itsellisiä. Vain hovin päätilan torpparin olivat vapautettuja sekä heinä- että viinaverosta. Sakkolan pitäjän heinäveron kokonaismääräksi on saatu 5997 leiviskää eli sen arvosta riippuen runsaat 50 tonnia / vajaat 100 tonnia.

Paloviinaveroa on peritty vain talollisilta, sillä sen perusteena käytettiin maanomistusta. Kaikkein pienimmiltä manttaaliosuuksilta viinaveron arvo oli vain 1 leiviskää ja siitä sen määrä kasvoi maanomistuksen suuruuden mukaan siten, että 0,5 manttaalin suuruisella talolla paloviinaveron arvo oli 7 leiviskää. Koko Sakkolan pitäjän paloviinaveroksi on yhteenvedon kirjattu 1737 leiviskää eli käytetystä arvosta riippuen lähes 15 tonnia / 28 tonnia. Missä muodossa nämä leiviskä-arvoiset verot on suoritettu - rahana, heininä, viinana, työnä vai muina suoritteita - ei käy selville henkikirjatiedoista. Eikä se ole selvinnyt muustakaan lähdeaineistosta. Jos jollakin on tarkempia tietoja näiden aikojen verojen maksamisesta ottaisiin mielelläni niitä tietoja vastaan.

Jatkuu seuraavalla sivulla

”Käydessään kauppa-
matkoilla tai laskiais-
ajossa Pietarissa
heidät tunnettiin siellä
maalaisina, karjalaisina
tai ehkä hieman
halventavalla
nimityksellä tsuhnina.”

Keitä he olivat ?

Meille Suomen kansalaisille on itses-
tään selvää, että me kaikki - pohjalaiset,
hämäläiset, savolaiset, karjalaiset jne
olemme samoja tasa-arvoisia suomalaisia.
Kun vuoden 1818 henkikirjatietoja
aikanaan koottiin, oli suomalaisuus
käsitteenä näillä alueilla vielä verraten
outo asia. Silloiset esivanhempamme
itse lienevät nimittäneet itseään ko-
tipaikkansa mukaan *sakkulalaisiksi*,
rautalaisiksi, *tai pyhäjärvisiksi*. Heitä
tuskin kukaan kuitenkaan arkielämässä
sanoi suomalaisiksi.

Käydessään kauppatmatkoilla tai las-
kaisajossa Pietarissa heidät tunnettiin
siellä maalaisina, karjalaisina tai ehkä
hieman halventavalla nimityksellä
tsuhnina. Elettyään lähes kahdensadan
vuoden ajan kiinteästi Venäjän keisari-
kunnan alaisuudessa olivat he ruotsa-
laiseen hallintoon kuuluneen Suomen
kannalta katsoen Venäjän karjalaisia,
venäläisiä tai jopa ryssiä kuten muut-
kin rajan takana asuvat. Vain harvat
suomalaisuuden aatetta hahmottelevat
sivistyneistön jäsenet saattoivat silloin
tunnistaa heidätkin suomalaisina.

Yhtä kaikki, he olivat suomea pu-
huvia suomalaisia esivanhempiamme
ja elivät Venäjän keisarikunnassa
mutta ruotsalaisen hallintokulttuurin
ja oikeuslaitoksen alaisina. Henki-
kirjan viimeiselle sivulle heidän omat
luottamusmiehenä - lautamiehet ja
kirkon kuudennusmiehet - piirsivät
puumerkkinsä tietojen oikeellisuuden
varmistamiseksi. Kirjoitustaito ei vie-
lä ollut levinnyt kansan keskuuteen,
mutta osa puumerkeistä oli jo nimien
etukirjaimia. Ohessa on nähtävänä
esipolvien kirjallisia kädenjälkiä lähes
200 vuoden takaa.

Omia esivanhempia

Näiltä alueilta peräisin olevista su-
vuista löytää sukututkija helposti
lukuisia esivanhempia ja heidän perhei-
tään. Nyt esipolviaan selvittävä 50-60
vuotias kohdehenkilö, jonka suvut ovat
eläneet 1800-luvun alkukymmeninä
itäisen Kannaksen näissä pitäjissä,
saattaa 1818 henkikirjoista löytää jopa
100 suoranaista esivanhempaansa.

Vanhimmat heistä elivät jo äminä
ja äijinä elämänsä ehtoona, nuorimpi-
en ollessa vielä imeväisiässä. Omia
suoranaisia esivanhempiani tunnistin
kyseisen vuoden henkikirjoista nimeltä
60, joista Sakkolan alueen suvuista 28
ja toisten sukuhaarojen 32 nimeä Sorta-
valan alueen vastaavista kirjoista.

Näiltä sivuilta selviävät meille oike-
aan mittasuhteeseen myös ne suvun
kertomat omistukset ja manttaalit,
joista asiakirjojen puuttuessa on ollut
vain suullista perimätietoja. Samalla
rakentuu käsitys siitä elinympäristöstä
naapuri- ja kyläyhteisöineen, missä
esivanhemmat ovat aikanaan eläneet.

Selkokielellä olevia henkikirjoja
lukevan on syytä ottaa huomioon, että
ne ovat harrastajien kokoamia. Tiedot
sisältävät sekä alkuperäisiä että nyt
tehtyjä tulkinta- ja kirjoitusvirheitä
eikä niitä tule käyttää suoraan suku- tai
historian tutkimuksen lähteenä.

Huolellinen tutkija tarkistaa tiedot al-
kuperäisten asiakirjojen mikrofilmeiltä,
joista tässä mainitaan Kansallisarkiston
vuoden 1818 henkikirjojen mikrofilmi-
rulla ES 4338.

Internetistä tässä esitettyjä tietoja
voi lukea osoitteesta www.sukuni.fi >
Sukututkimus > Sukututkimuspiirit >
Suvannon Seudun sukututkimuspiiri >
Henkikirja 1818 > Sakkola.

Suvannon seudun sukututkimuspiiri kutsuu

Viime vuoden lopulla sukututkimus-
piiri vahvisti itselleen toimintaohjeet,
jotka sopivat tässä yhteydessä lyhyesti
esiteltäväksi. Niiden mukaan sen ta-
voitteena on tarjota yhteistyötilaisuus
niille sukututkijoille, joiden kiinnos-
tus kohdistuu 1930-luvulla Viipurin
länissä olleiden Raudun, Sakkolan,
Pyhäjärven, Metsäpirtin ja Vuokselan
pitäjien alueilla eri aikoina eläneiden
sukujen tutkimiseen. Tutkimuspiirin

”Kirjoitustaito
ei vielä ollut
levinnyt kansan
keskuuteen,
mutta osa
puumerkeistä oli jo
nimien etukirjaimia..”

toimintaan voivat osallistua kaikki em.
alueen sukujen tutkimuksesta kiinnos-
tuneet. Piirin toimintamuotoja ovat

- **yhteiset kokoukset**, joissa osanotta-
jat voivat kertoa omista tutkimuksistaan
ja asiantuntijat esittelevät sukututki-
mukseen tai kohdealueen historiaan
liittyviä asioita.

- **yhteistyöprojektit**, joiden suku-
tutkimuksellinen sisältö ja laajuus on
yhdessä sovittu ja joiden toteuttamiseen
osanottajat osallistuvat,

- **tutustumiskäynnit ja -matkat**, jotka
liittyvät sukututkimukseen ja erityisesti
tutkittaviin sukuihin tai kohdealuee-
seen,

- **keskustelupalsta** internetissä tut-
kimuspiirin osanottajien keskinäiseen
tietojenvaihtoon.

- **sukututkimusten tulokset** pyritään
esittelemään mahdollisimman laajalti
mm internetissä ja kohdealueen pitä-
jälehdissä.

Toiminnan suunnittelusta ja toteut-
tamisesta vastaa **vetoryhmä**, johon
kuuluu yksi kutakin kohdealueen
pitäjää edustava jäsen ja hänelle oma
varahenkilö.

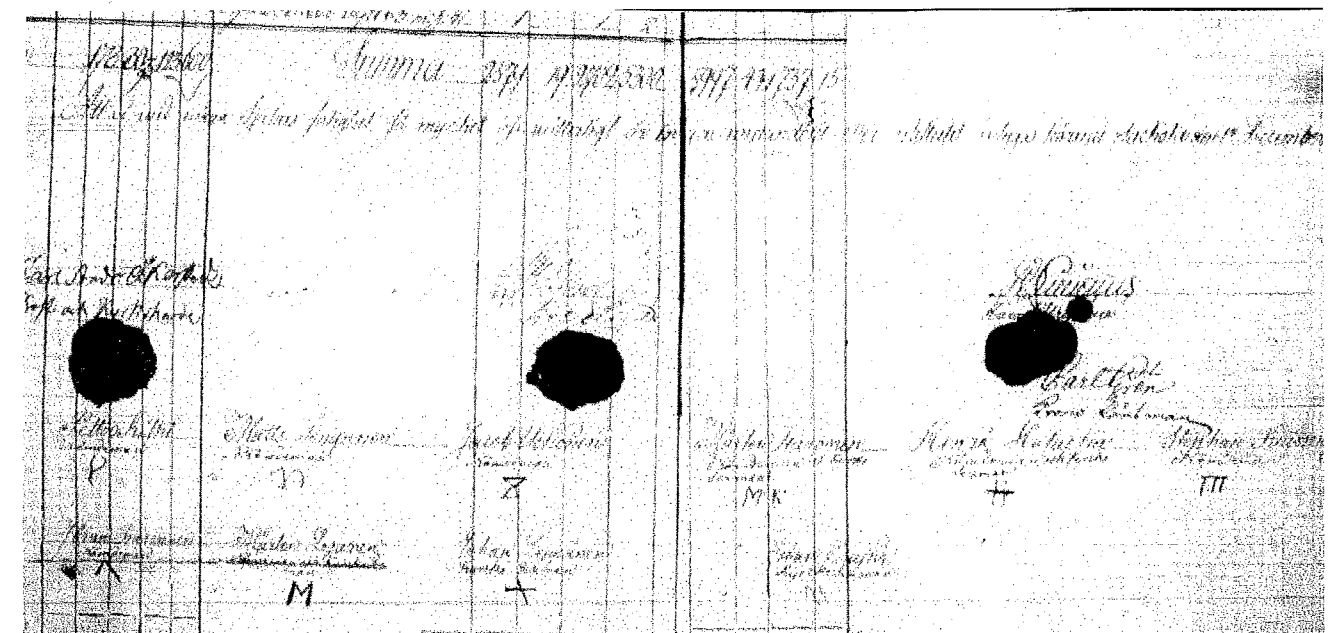
Tutkimuspiiri nimeää ryhmän vuoden
viimeisessä yhteisessä kokouksessa
seuraavaksi vuodeksi.

Vetoryhmä tekee toimintasuunnitel-
man ja vastaa käytännön järjestelyistä
sekä ohjelman toteuttamisesta.

Tilaisuuksien ennakkoilmoitukset
julkaistaan sekä internetissä että koh-
dealueen pitäjälehdissä ja Karjala-
lehdessä.

Ryhmän toimesta tilaisuuden pöy-
täkirja ja muut tiedotteet toimitetaan
tutkimuspiirin osanottajien käytössä
oleville edellä mainituille internet-
sivuille.

Niihin kannattaa tutustua ja tulla
piiriin mukaan !

Sakkolan 1818 henkikirjan tiedot on
allekirjoitettu 1.12.1817. Viranomais-
ten nimikirjoitusten ja sinettien lisäksi
paikkakunnan omat luottamusmiehet
ovat puumerkeillään vahvistaneet
tiedot oikeiksi. Heidän nimensä ja
puumerkkinsä voidaan hieman epätar-
kasta kopiostakin tunnistaa. Ylärivissä

vasemmalta: lautamies Petter Kiiski,
lautamies Matts Tenkanen, lautamies
Jacob Ukkonen, lautamies ja kirkon
kuudennusmies Märten Karonen, lau-
tamies ja kirkon kuudennusmies Henrik
Hatakka ja lautamies Stephan Kuis-
ma. Alarivin puumerkit vasemmalta:

lautamies Jöran Karvanen, lautamies
ja kirkon kuudennusmies Märten Lo-
ponen, kirkon kuudennusmies Johan
Leppänen ja kirkon kuudennusmies
Johan Naskali.

Osmo Tuokko

Kuntoutusta myös karjan evakointitehtäviin sota-aikana osallistuneille miehille

Kuntoutukseen oikeutettujen piiri
laajenee niin, että lain piiriin tulevat
myös karjan evakointitehtäviin sotatoi-
mi alueella osallistuneet miehet. (Laki
1039/97 ja 984/2004)

Näihin tehtäviin osallistuneet naiset
ovat saaneet hakemuksestaan rintama-
palvelustunnuksen jo parikymmentä
vuotta sitten. Miesten vastaavaa oikeus
on hylätty vaikka heistä monet saivat
karjankuljetuksen jälkeen kutsun tulla
takaisin elo- syyskuun ajaksi kotiseu-
dulle sardonkorjuu tehtäviin. Omalta
osaltaan näiden nuorukaisten työpanos
sotatoimialueella auttoi siihen, että alu-
eelta saatiin melkein kaikki leipävilja
korjatuksi ja tuotua Suomen puolelle
helpottamaan pahenevaa elintarvikepu-

laa. Tällaista se tasa-arvo on Suomessa
vielä näinä vuosikymmeninä.

Asiasta ovat eräät heimoveljemme va-
littaneet EU- tasa-arvo ”komissiarille”
saakka, sieltä on tullut vastaus, että asia
on Suomen sisäinen, ei kuulu heille.

Kuntoutus oikeutta voivat hakea
karjan evakointitehtäviin osallistuneet
Valtiokonttorista saatavalla hakemus-
lomakkeella. Hakemus on toimitettava
Valtiokonttoriin 31.12. 2006 mennes-
sä. Hakemuslomakkeita voi pyytää
osoitteella: Valtiokonttori, Vakuutus,
Sotilasvamma ja veteraaniasiat. PL60.
00054 Valtiokonttori. Puhelimellakin
voi kaavakkeita tilata ja asiaa tiedustella
numerosta 09/ 77258308.

Valitettavasti asiasta tiedottaminen on
ollut kovin vähäistä. Allekirjoittaneen
kautta ainakin kymmenen heimoveljeä
on asiasta saanut tiedon ja toivon, että
kaikki jotka ovat hakemuksen tekemi-
seen oikeutettuja saisivat tiedon asiasta.
Ilmoitellaan tästä asiasta kohtaloveljil-
le, ehkä näin saadaan vähän hyvitystä
sille vääryydelle miten tasa-arvolaki on
meitä sortanut

Erkki Pärssinen
Tarvittaessa yhteys
puh. 03- 5135150

Raita Karpo, Karjalan satakieli

Klaukkalan pikitieltä erkanee mutkitteleva, kapea, maastossa aaltoileva yhden auton mentävä tie. Sen päässä on metsäpirtti, kelohonkainen järeä rakennus lähes koskemattoman luonnon keskellä.

Tuvan ikkunoista kuusien lomitse pilkottaa jään peittämä järvi. Raita katselee puita ja järveä ja puhuu ajatuksiaan enemmän niille kuin haastattelijalle. On Raitan syntymäpäivä. Onnittelusoitot katkovat lauseita.

Hän puhuu hyvistä karjalaisista muistoista, äidin ja isän ja heidän vanhempiensa karjalaisuudesta. Hän puhuu pettymyksistä, elämän julmista kolhuista. Tutun suorasukaisesti hän sanoo julki ajatuksensa. Yksityisin pysyy yksityisenä, mutta tilitys, jonka hän itselleen sallii on värikäs. Tunnelma on kuin kansanlaulussa, jossa monet tummatkin värit ovat yhtä aikaa raikkaasti läsnä.

Rauhan saivat...

Laulajan ura alkoi kaksivuotiaana, kun Raita meni naapurin ovenpieleen laulamaan: Rauhan saivat pyhät Herran. Äiti oli kunnalliskodin johtajatar. Myöhemmin kun joku asukkaista kuoli, niin Raita tipsutteli yöpaitasillaan laulamaan saman laulun hyvästiksi.

Kun äiti on Metsäpirtin Tuokkoja ja isä Valkjärven Mariloita, niin jälkikasvusta tulee väistämättä karjalaisia. Oikeasti Raita on kyllä syntynyt Taipalsaarella. Kun pappi on kirjannut tapahtuman vanhempien viimeisen Kannaksen osoitteen mukaan Terijoel-

”Raita kertoo, että Mariloiden sukkokouksessa oli helppo tunnistaa sukulaiset. Kaikilla oli samanlainen konkkanokka, lunksusilmät ja kaikki osaavat laulaa.”

Karjalan satakielellä on omat, karjalaiset muistot.

le, niin sinnehan Raitakin on henkisesti kotiutunut. Siellä äiti johti kunnalliskotia ja isä, maamieskoulun käynyt, oli sen pehtorina. Vanhempien oikeat kotipaikat ovat vielä tutkimatta.

Marilan talo, Valkjärven kirkon lähellä on vielä pystyssä. Äijä on säilynyt muistoissa. Äijän komea virrenveisuu pyhänä Mäntsälän kirkossa hävetti silloin pientä tyttöä. Raita kertoo, että Mariloiden sukkokouksessa oli helppo tunnistaa sukulaiset. Kaikilla oli samanlainen konkkanokka, lunksusilmät ja kaikki osaavat laulaa.

Äiti kertoi paljon tarinoita Metsä-

pirtistä. Senkin Raita muistaa, ettei siellä ollut tapana kysellä kuulumisia vaan raitilla kohdattaessa sen sijaan tiedusteltiin: A vieläks sie oot saant mittää kallaa?

Karjalan satakieleksi

Kannaksen Yhteislyseota Lahdessa (entinen Terijoen Yhteiskoulu) ja myöhemmin lukiota Saimaan yhteislyseossa Lappeenrannassa Raitan kanssa käyneet muistavat varmasti hänen esiintymisensä. Ainakin Hyytiän Kalevi muistelee miten ylemmän luokan tyttöä katseltiin ihailien. Kun laulamaan

”Teatterikouluun pyrkiessään Raita selvisi viimeiseen karsintaan. Ateneumista aukesi opiskelupaikka. Mutta Raita valitsi laulut.”

kelpasi, niin Raitahan lauloi.

Kertoo hän tehneensä kaikkea muutakin. Jopa siinä määrin, että vaikka keskiarvo oli kahdeksan ja todistuksessa seitsemän kymppiä, niin luokalle jättivät, kun harrastuksilta ei ollut aikaa taikka intoa kielten ja matematiikan opiskeluun. Lahden koulua hän muistelee lämmöllä. Se oli siitä suurenmoisen, että karjalaiset opettajat arvostivat vapaa-aineita, kasvattivat oppilaista ihmisiä.

Koulun jälkeen uran valitseminen ei ollut itsestäänselvyys. Oli lahjoja liikkua, piirtää ja laulaa muun muassa. Teatterikouluun pyrkiessään Raita selvisi viimeiseen karsintaan. Ateneumista aukesi opiskelupaikka. Mutta Raita valitsi laulut.

Sibelius – Akatemiassa, Liisa Linko-Malmion oppilaana korkein arvosanoin suoritettu diplomi viitoitti tietä oopperalaulajaksi. Tähtihetkenä muistuu mieleen ensimmäinen ensi-ilta oopperassa. Se oli Suomen Kansallisoopperan 100-vuotisjuhlanäytäntönä esitetty Madetojan Pohjalaisia. Esitys televisioitiin suorana lähetyksenä. Raita esitti Liisaa ja Jorma Hynninen oli Jussi. Toinen koskettava muisto on Islannista missä Eveliina Pokela ja Raita Karpo esittivät yhdessä karjalaisia kansanlauluja. Haltioitunut arvostelija totesi, että vaikka sanaakaan ei ymmärtänyt niin nautinto oli täydellinen.

Herkkä muisto on myös Kiss me Katen esityksestä Jyväskylästä. Katomossa istui silloin tuoreen rakkauden kohde, Hannu Karpo, sylissään 300 ruusua.

Häntä pyydettiin Wienin oopperaan, pyydettiin muuallekin, mutta Raitan valinta: perhe Karpon kanssa piti Suomesa. Niin Raita etsi oman tiensä. Hän on

esiintynyt kansallispuvussa, kanteletaiteilija säestäjänään useassa Euroopan maassa, vierailut Yhdysvalloissa ja Samoa saarillakin. Laulun lisäksi hän kertoo aina myös Karjalasta.

On lauluja, joita toiset eivät laula. Ne on Olli Nykänen säveltänyt nimenomaan Raitalle. ”Karjalan koivut” on niistä rakkain. Viidestoista levy, jolla tämäkin laulu on, valmistuneen ensi kesän Karjalaisille kesäjuhlille. Entä jos olisi voinut valita toisin? Mutta kun ei voinut.

Yllö Martin Mantakka

Sodassa isästä tuli upseeri. Hän kaatui syntymäpäivänään Syvärillä, kuukautta ennen sodan loppumista. Äiti Manta eli Amanda os. Tuokko eli 96-vuotiaaksi. Häntä kävivät useamman kerran kosi-massa Ateneumiin, kun tyttö oli taitava piirtäjä. Mutta isä se Yllö Martti käski töihin pellolle. Se käsky oli vahva eikä sietänyt vastustusta. Sosiaalinen ala oli hyväksyttävämpi valinta.

Amanda lähti evakkoon Terijoen kunnalliskodista mukanaan sen asukkaat, Pietarissa palvelijoina olleet, useita kieliä puhuvat mamsellit röyhelöissään. Evakossa pudotus petille Pertunmaan Kuortin kartanon navetan lattialle oli melkoinen. Karjakeittiössä keitettiin soppaa ja kartanon neidit kävivät ovelta vilkuilemassa ovatkos nämä ihmisiä ollenkaan.

Amalian jäämistössä on paljon runoja, joista suurin osa on vielä tutkimatta. Tallessa on myös äidin lausuntaa ja hänen lahjakkaiden siskojensa ilakointia rekilauluja myöten.

Luopua, oppia kasvamaan pieneksi

Aikoinaan Raita haaveili omasta pyöröhuoneesta rakennetusta kodista. Kun Hannu Karpo sitten kosi miltei valmiissa kotalossaan, niin ”enhä mie voint sannoo ei” ja heläyttää päälle kunnan naurun. Kun nuorempi lapsi oli puolivuotias alkoivat koettelemukset. Tuli sairaalareissu, leikkaus ja tuli avuksi lapsenlikka.

- Rankalla kädellä elämä on opettanut pieneksi kasvamista, Raita toteaa. Mies toi metsäpirttiin lapsia kasvattamaan ja lähti itse omille reissuilleen. Julkisuu-dessa oli kuva ihanneparista.

”Karjakeittiössä keitettiin soppaa ja kartanon neidit kävivät ovelta vilkuilemassa ovatkos nämä ihmisiä ollenkaan.”

- Nyt opettelen, etten huolehdi mistään, kun se huolehtiminen ei mitään hyödytä, hän toteaa. Kun ero tuli julkiseksi, ihmiset kauhistelivat, että mihin tässä enää uskot, kun Karpotkin eroavat. Raita tuntee tulleen eristetyksi monella tavoin, olevansa julkisuuden tekemän kuvan vanki. Edelleenkin hän on laulajana Karpo, Hannun vaimo.

Tuntuu vaikealta mennä yksin vieraiden ihmisten joukkoon. Kun missä tahansa kulkee, niin ihmiset alkavat supattaa. Silloin tekee mieli juosta piiloon. Sellaisia ystäviä, joiden kanssa voisi mennä vaikka lenkille tai elokuviin ei juuri ole. Joskus tuntuu kyllä hyvältä, kun ihmiset lähestyvät, jopa tahtovat halata. Raitan ”oma paikka” on toinen kotalo Utsjoella. Se oli äidillekin Karjalan korvike.

Kun Raita tunsikin olevansa tosi hylätty, petetty ja häväistetty, hän löysi armollisen Jumalan. Perusluterilaisena hän kertoo, että helluntailaiset ovat kuitenkin olleet hänelle ”hengenpelastajina”. Hengelliset laulut ovat aina olleet osa hänen ohjelmistoaan. Sitä hän laulaa mitä pyydetään.

Karjala takaisin

– tottakai

Äiti siirsi karjalaisuuden lapsenlapsiinsa. Varsinkin Raitan tytär on käynyt monta kertaa Karjalassa. Miten seuraavan polven kohdalla asiat kehittyvät, sitä on vaikea arvioida.

Raita on ehdottomasti Karjalan palauttamisen kannalla. Mutta ei sitä Karjalaa nyrkki pystyssä riehuen pidä vaatia. Raita sanoo päättäväisesti: Karjala takaisin, tottakai! Sehän on ihan selvää, sehän on meidän. Se on viekkaudella ja vääryydellä meiltä viety.

Ilmi Pesonen

Tervetuloa Lempäälään 2.-3.7.2005 METSÄPIRTIN PITÄJÄJUHLAAN

Lauantaina 2.7.

12.00 Pieni Lempäälä-kierros, johon kuuluu mm. Sakkola-Museo ja Hannu Turkkisen porsaskokoelma. Lähtö Manttaalitalolta.

14.00 Manttaalitalolla näyttelyitä, Soili Turkisen kirjailtu sukukertomus, runonlaulajaa etsimässä

Nurmesniemien matkassa, sukututkimusta, arpajaiset ja pientä purtavaa. Tilaisuuden järjestää Tampereen Metsäpirttikerho.

16.00 Hotelli Kanavan piha-alueella leikkimielisiä peli- ja urheilutapahtumia.

19.00 Hotelli Kanavalla juhlaillallinen. Laulu- ja musiikkiohjelmaa, jota esittävät taiteilija Laila Innanen ja hanuristi Eino Lamminen. Lopuksi tanssia.

Lauantai-illan juhlaillalliselle pyydämme sitovaa ilmoittautumista viimeistään juhannukseen mennessä. Ilmoittautumiset:
Airi Touru puh. 03- 3676 634 iltaisin
Sylvi Ukkonen 024-308019
Aulis Ukkonen 09-505 1897
Mauri Ukkonen 09-566 8335

Sunnuntaina 3.7.

9.30 Kukkalaiteiden lasku Lempäälän hautausmaalla.

10.00 Jumalanpalvelus Manttaalitalolla. Saarnaa pastori Pauli Tuohioja.

12.00 Manttaalitalolla kenttälounas. Kirjallisuuden esittelyä ja myyntiä, arpajaiset ja kahvitarjoilua.

14.00 Päiväjuhla Manttaalitalolla. Ohjelmassa mm. soittoa ja laulua, jota esittää Pirjo Äikäs. Yrjö Jylhän Kiirastuli-runoja, murreesityksiä, mieskvartettilaulua ja tervehdyksiä. Juhlapuhujana maaherra Pekka Silventoinen.

Majoituspaikkoja Lempäälässä:
*Hotelli Kanava, puh. 03- 3753 700
*Lempäälän Luontaiskylpylä 03- 2823 111
*Majatalo Hiidenhelmi 03- 3753 331

SYDÄMELLISESTI TERVETULOA!

Kirvesmäkikerho ry

Tampereen Metsäpirttikerho

Satuinpa runsas vuosi sitten penkomaan Museoviraston mappe ja Metsäpirtin ja vähän Sakkolan-kin kohdalta. Sieltä löytyi neulomisesta innostuneelle todellinen aarre, vanha kuviollinen villasukka, tai oikeastaan saapassukkahan se on. Siitä oli jopa sävähdyttävä värillinen laserkopio.

Kun kuulin, että alkuperäinen sukka- pari on Museoviraston varastossa Ori- mattilassa hyvässä tallessa, niin kohta piti päästä katsomaan. Oli kummallinen

sattuma, että samoihin aikoihin Erkki Hiltunen oli löytänyt saman sukan tois- ta kautta tiedostoja surffaillessaan.

Niinpä mentiin yhdessä katsomaan miltä sukka ja muut Metsäpirtin teks- tiilit näyttävät. Katsastettiin kaksi ”hartuushametta”, musta ja punainen. Ihmeteltiin napin kokoisia huntuja, samanlaisia kuin Rautu-Sakkola-puvun

”päähine”. Katsottavaksi saatiin myös muutama kauniisti kirjottu harakka. Mutta kaiken voitti se villasukka!

Siinä on poikkiraitaa ja toistuvaa ku- viota kuvion perään saappaan varrelli- sen mitta. Luettelossa sukasta sanotaan, että se on ”piroannankirjava” ja ”kirjuk- keista” on pari piirrosta. Sukkaparin on lahjoittanut Vappu Repo Metsäpirtin

On meillä kuitenkin

Lempäälässä valmistaudutaan Metsäpirtin pitäjäjuhliin

Metsäpirtti-juhlien käy- tännön järjestelyistä Lempäälässä ovat vastan- neet monilta Karjalan matkoilta tutut ”Tourun kaksoset” eli Airi ja Aira To- uru. Rouvien vanhemmat ovat Hilka Lopenen Metsäpirtin Kirvesmäeltä ja Aleksi Aho (Timofejeff) Metsäpirtin Saaroisista. Se, että heillä on nykyään sama sukunimi, on näitä elämän sattum- uksia: he ovat naimisissa tamperelais- lempääläisten Tourun veljesten kanssa, jotka eivät kylläkään ole kaksosia.

Kirvesmäkikerho päätti järjestää juh- lat entiseen malliin kaksipäiväisenä, muuta ei kai harkittukaan?

– Meistä tuntui siltä, että kaksipäiväi- sille juhlille on vielä tarvetta. Vanhat tutut haluavat tavata toisiaan menneitä muistellen.

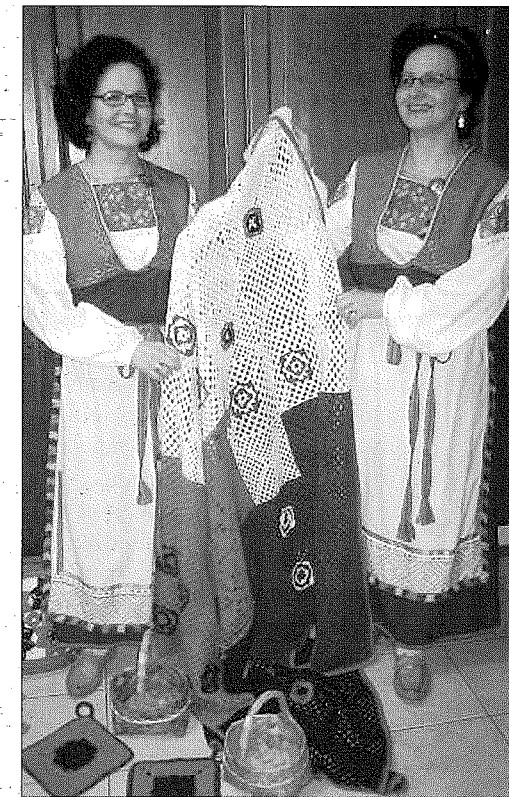
Järjestelytoimikunta ei huolehdi yöpymisistä, löytyykö Lempäälästä riittävästi majoitustiloja?

– Lempäälässä on yöpymispaikkoja. Yhteystiedot löytyvät oheisesta ilmoi- tuksesta.

Juhlapaikkana on Manttaalitalo, mikä rakennus se on alun alkaen ollut ja pal- jonko sinne mahtuu ihmisiä?

– Manttaalitalo on entinen suoje- luskuntatalo. Siellä vietetään häitä, syntymäpäiviä, hirttejä, tansseja ja kaikenlaisia muita tilaisuuksia. Mielestämme tilat ovat ihan sopivat pitäjäjuhlille.

Tampereen seudun Metsäpirttikerho huolehtii lauantaiaamun kahvituksesta ja näyttelystä, minkälaisesta näyttelystä on kyse?

– Käsityönäyttelystä. Olemme kerän- neet erilaisia perinnekeksintöitä, mukana on muutama alkuperäinen metsäpirt- tiläinenkin liina ja peitto. Uudemmat työt ovat karjalaishenkisiä ja tehty perinteisillä tekniikoilla. Nähtävänä on Metsäpirtin kansannaisen puku ja sen tekemisestä saa opastusta ja neuvoja. Tarkoitus on saada nähtäväksi myös Metsäpirtin sukka. Lisäksi on luvassa muitakin työnäytöksiä; Olkkosen Lauri tekee naperkan, Julia Keski-Mäenpää opastaa neulakintaan teossa; esittelee

käspaikan tekoa, etupistokir- jontaa ja virvittainompelua. Arpajaispalkinnoksi olemme tehneet ”Metsäruusu” -torkku- peiton ja muistoksi myymme virkattuja ”Metsäruusu” -rinta- koristeita sekä metsäpirttiläisiä maisemakortteja.

Henkisen annin lisäksi ruo- ka on aika tärkeää tällaisilla juhlilla, onko juhlaillallisen ruokalistasta jo tietoa?

– Karjalahenkinen se on, luultavasti sekä lihaa että kalaa. Hotelli Kanavalla on täydet anniskeluoikeudet. Sunnuntain kenttälounas Manttaalitalolla on lihakeittoa tykötarpeineen.

Juhlien järjestäminen kysyy rahaa etukäteen ja joskus kuu- lemme myös jälkikäteen, onko juhlien järjestämisestä talou- dellista riskiä olemassa?

– Juhlakassa on kartutettu jo vuoden verran. Olemme myyneet itse tehtyjä tuotteita erilaisissa myyjäisissä ja tilaisuuksissa – muun muassa karjalaisia leivonnaisia, käsitöitä, kukkakransseja, himmeleitä, virpovitsoja, on pidetty arpajaisia, piirakkamyymäläisiä ja osallistuttu kirp- putorille.

– Luonnollisesti toivomme, että vai- vannäkämme palkitaan runsaalla osal- listumisella! Järjestelyt Lempäälässä ovat hyvin pitkälle valmiina. Tervetuloa vaan pitäjäjuhlille aurinkoiseen Lem- päälään 2.-3. heinäkuuta, toivottavat Airi ja Aira.

Raija Haapsaari

villasukka!

Arkuntanhuan Lääväkylästä. Silloin 1930-luvulla se on arvioitu 40 vuotta vanhaksi.

Sukkaparin ikä on helppo uskoa, niin paljon sen terää on eri kohdista parsittu ja uudestaan kudottu. Mutta kukahan sen oikein on tehnyt? Kalisutteliko- han puikkoja nuori neito mielitietty mielessään? Ainakin mukaansa vieviä

aatoksia kutojalla on paikoitellen ollut, koska parin kuviot eivät ole yhteneväi- set eivätkä kuvioraidatkaan toistu samanlaisina.

Eteläamerikkalainen intiaaninainen kertoi, että heillä nainen kutoo aina itse pitkän pirtavyön, joka pitää koossa kan- gaskaitaleesta muodostuvan hameen. Siihen vyöhän nainen kirjailee elämän- sä. Ehkä rinnastus vyön ja villasukan välillä on kaukaa haettu. Kuitenkin on uskottavaa, että sukkaa kutovan aja-

tukset, senhetkinen elämä ja pakolliset keskeytykset ovat kuviossa mukana, ovat rytmittäneet osaltaan työtä, anta- neet sille ainutkertaisen piirteen.

Ilmi Pesonen

PS.Metsäpirtti sukan uusintoja voi ihastella tulevana kesänä pitäjäjuhlan näyttelyssä. Sieltä voi hankkia myös teko-ohjeen värisommitteluineen.

Lapanaisten kotiseutukirja valmistui

Metsäpirtin Lapanaisten kylä on saanut kotiseutukirjansa. Kyläkirja "Muis-tojen kujaset" -hanke aloitettiin pari vuotta sitten. Kirja on muistelmateos kylän asukkailta 60 vuoden takaa.

Kirjalla on haluttu kunnioittaa niitä sukupolvia, jotka menetyksistä huolimatta jakoivat uupumatta tehdä työtä huomisen hyväksi. Kirjan sisältöön ovat vaikuttaneet useat Metsäpirtissä syntyneet omilla selkeillä muistelmillaan. Ja onpa saatu myös edesmenneitten kyläläisten talteen otettuja haastatteluja alkaen Suomen itsenäisyyden alkutai-paleelta.

Lapanaisten kylän talvi- ja jatko-sodissa kaatuneet, heidän synnyin- ja kuolinpäivänsä löytyvät kirjan sivuilta. Valokuvia Metsäpirtistä ja evakkovuosi-lta saimme kiitettävästi.

Teoksesta on otettu 200 kappaleen painos. Lapanaisten kylän elämästä ja toiminnasta saavat tietoa kaikki asiasta kiinnostuneet. Kirjassa kerrotaan kai-kista kylän asukkaista muistitietojen mukaan. Talot on numeroitu luetteloon kartan mukaan.

Lainauksia muista alueen kirjoista on käytetty värittämään muistelmate-osta. Miten Lapanaisten kylä asutettiin 1600-luvulta lähtien on tarmokkaiden sukututkijoiden ansiota.

Kirjan painatuskuluihin on saatu avustusta Karjalaisen Kulttuurin Edis-tämisseurasta, Sakkola-Säätiöltä sekä Nordea Pankilta.

Skannauksen ja taiton on suorittanut Tauno Pessi, hänelle olemme kiitollisia vaativasta ja aikaa vievästä tehtävästä.

Tämän kirjan myötä haluamme jättää tuleville sukupolville lahjan, joka avaa tietoa historiaan ja omille juurille.

Julia Keski-Mäenpää

Kirjaa voi tilata:

Anton Hatakka,
puh. 03-5888 470,
Kaapelintie 385 37600 Valkeakoski

Julia Keski-Mäenpää,
puh. 03- 343 1180,
Kaurakuja 2 as 33330 Tampere

Kaipuu

Karjalan kannas,
Metsäpirtti Lapanaistenkylä.
Isä sanoi: siellä asua on hyvä.
Oli lauhkea tuuli,
sitä lempeästi kuuli,
kun se puita tuoditteli.

Onko kaikki tämä totta,
vai muistojen kultaa?
Isä kertoi: oli multakin kultaa.
Ja kalaveet, rannat ne minä muistan.
Vei isä tyttänsä rannalle kultahiekan,
ei pelännyt,
et veteen tekisin kuperkeikan.
Isä, sinä kaipasit omaa Karjalaasi.

Oli Rännärikaivo ja tataripellot,
Kivikolta kuuluivat karjankellot.
Ja käet ne kukkui ja kukkui,
siihen kaikki melu hukkui.

Isä, minäkin kaipaan Karjalaasi

- Kaarina

Kansakoulun 1800-luvulla suorittaneet

O hessa olevat tiedot on koottu luterilaisen seurakunnan rippi-kirjoista. Luetteloon on otettu ne henkilöt, jotka rippikirjan 1890-1899 mukaan ovat suorittaneet kansakoulun. Luettelosta puuttuvat ortodoksiseu-rakunnan jäsenet, ehkä joku muukin. Tiedot on kirjattu kylittäin rippikirjan järjestystä noudattaen.

Vanhin kansakoulun käynyt näyttää olevan Aapro Laulajainen, joka on syntynyt toukokuussa 1864. Rippikir-jasta ei käy ilmi, minä vuosina koulua on käyty. Luettelossa on kaikkiaan 19 henkilöä. Joukkoon mahtuu yksi nainen, Metsäpirtin kirkolla asunut Liisa Juhontr Nihti. Liisa oli itsellisen Juho Tuomaanp Nihdin ja vaimonsa Aune Juhontr Urpasen tytär. Näitä ensimmäisiä kansakoulun suorittaneita voitaneen jollain tavalla pitää sen ajan oppineina.

Tämä luettelo löytyy myös Metsä-pirtti-sivustolta internetistä osoitteessa: www.metsapirtti.net (=> metsäpirtin väestö => kansakoulun suorittaneet).

Kalevi Hyytiä

Hatakkala

Simo Tahvonpoika Meskanen (s. 29.02.1883)

Kosela

Mikko Heikinp Koppanen (s. 3.1.1883)

Koukunniemi

Elias Wilpinp Myöhänen (s. 01.09.1862)
Heikki Wilpinp Myöhänen (s. 13.08.1870)
Simo Heikinp Ukkonen (s. 08.04.1870)

Lapanainen

Simo Wilpinp Susi (s. 19.07.1869)

Martinkorhola

Aleks Paavonp Tuokko (s. 23.03.1865)
Albert Emanuelinp Hatakka (s. 15.05.1874)
Juho Juhonp Hatakka (s. 21.07.1879)

Metsäpirtti

Liisa Juhontr Nihti (s. 18.05.1873)
Kaapre Simonp Susi (s. 01.05.1879)
Aapro Martinp Tuokko (s. 21.11.1879)

Raaju

Matti Taavinp Lamppu (s. 22.03.1883)

Saaronen

Aleksanteri Manunp Hämäläinen (s. 21.07.1873)

Taipale

Aapro Laulajainen (s. 04.05.1864)
Heikki Laulajainen (s. 26.03.1872)
Antti Pekonp Tuokko (s. 10.05.1874)

Viisjoki

Martti Mikonp Peltonen (s. 21.05.1872)
Martti Paavonp Ahtiainen (s. 11.08.1877)

Metsäpirttiläisten reliefi Mynämäelle

Reliefin paljastustilaisuudessa kulttuuri- ja kirjastolautakunnan pj. Päivi Mairila (edessä kesk.), Irja Inkinen, Kaija Alistalo ja kansallis-puvussa Irmeli Raunio, Mynämäen Karjalaiset ry:n puheenjohtaja.

M etsäpirtin lahjoitusmaatalonpoikien reliefin evakkomatka on päättynyt. Reliefi ehti olla venäläisten korsun lattiana, vuosikymmenet puuliiterin suojassa, välillä jopa museoon varastoituna. Nyt se on saanut arvokkaan paikan Mynämäen kirjaston ikkunassa, Keskuskadun varrella, jossa se on kaikkien nähtävänä kaikkina vuorokauden-aikoina niin paikkakuntalaisten kuin vierai-lijojenkin.

Mynämäen kulttuuri- ja kirjastolautakunnan puheenjohtajan Päivi Maisilän mukaan reliefi sopii erinomaisesti kirjaston yhteyteen, jonne jo aikaisemmin on tallennettu Metsäpirtin kulttuurihistoriaa erityiseen arkistohuoneeseen.

Arkistoon pääsee kirjaston aukioloaikoina maanantaista lauantaihin. Avaimen saa kirjas-ton henkilökunnalta.

Salme Ollila

Mynämäen Karjalaiset ry

TILAA OMA SUVANNON SEUTU!
KARJALAISTA ASIAA SAKKOLASTA,
METSÄPIRTISTÄ JA VUOKSELASTA
kahdeksan kertaa vuodessa kotiin kannettuna 20 eurolla.
Tilauksia voi jättää myös yhdyshenkilöillemme - katso yhteystiedot sivulta 32!

Maatalousnäyttely Kiviniemessä - onko tarkempaa tietoa?

Löysin kirpputorilta 27 sivuisen ohjelmaesitteen koskien Kiviniemessä 16 - 18 p:nä elokuuta 1935 pidettyä Maatalousnäyttelyä. Tuosta ajankohdasta tulee kesällä kuuluneeksi 70 vuotta.

Mielenkiintoni heräsi kyselemään, onko jollakin tarkempia tietoja ko. näyttelystä. Minulle on aiemmin kerrottu, että mm. enoni olisi saanut jonkin tunnustuspalkinnon joskus Kiviniemen näyttelystä!

Ohjelman alussa on ollut näyttelykutsu seuraavan sisältöisenä:

Täten kutsutaan kaikkia Itäisen Kannaksen maatalouden harjoittajia, sekä maatalouden edistämistä harrastavia yksityisiä ja yhteisöjä ottamaan osaa Kiviniemen maatalousnäyttelyyn 16-18 p:nä elokuuta 1935.

Maatalousnäyttelyillä on ollut huomattava merkitys Viip.läänin maanviljelysseuran alueen maatalouden kehitykseen. Ne ovat luoneet maanviljelijöihin innostusta ja maauksia. Samalla kun ne myöskin ohjelmillaan ovat antaneet arvokkaita maatalouden ammattitietoja. Niinpä onkin niissä pitämissä, missä näyttelyjä on pidetty, ollut niiden jälkeen havaittavissa määrätietoista toimintaa maatalouden kohottamiseksi, sekä myös maatalouden elpymistä.

Tähä saakka on Karjalan Kannaksella, samoin kuin koko Viipurin läänin maanviljelysseuran alueella - maanviljelysseuran järjestämiä koko aluettaan

VII PÄÄOSASTO: KOTITEOLLISUUS.

I osasto: Kotitarve- ja kauppa-kotiteollisuus.

I alaosasto: Miesten käsityöt.

Luokka 110. Puusepän työt:

- 1) puusepän työssä käytettävät työkalut;
- 2) huonekalut;
- 3) puuastiat ja talouksineet;
- 4) keittiön sisustus- ja työvälineet;
- 5) naisten käsityövälineet.

» 111. Ajo- ja maataloustyökalut:

- 1) ajokalut;
- 2) maataloustyökalut.

» 112. Sepän työt.

» 113. Veneet, kalastus- ja urheiluvälineet:

- 1) veneet;
- 2) kalastusvälineet;
- 3) urheiluvälineet.

» 114. Olki-, tuoli-, kori- ja punontatyöt.

» 115. Suutarin ja satulasepän työt.

» 116. Nahkurin työt.

» 117. Huopa- ja tallukkatyöt.

» 118. Kemialliset tuotteet.

» 119. Leikkikalut.

» 120. Kirjansitojan työt.

» 121. Tuotteet, joita ei edellisissä luokissa ole mainittu.

» 122. Koulujen ja yhdistysten y.m. ryhmänäytteet.

» 123. Piirustukset, mallit ja ammattikirjallisuus.

» 124. Raaka-aineet ja puolivalmisteet.

käsittäviä näyttelyitä lukuun ottamatta - pidetty vain yhden pitäjän käsittäviä ja yhden maamiesseuran järjestämiä maatalousnäyttelyitä. Nämä pitäjän näyttelyt tuovat kyllä esille paikkakunnan parhaat saavutukset ja antavat kuvan pitäjän maataloudesta, mutta eri pitäjän välistä kilpailua ja eri maatalousseuran välistä kilpailutoimintaa ne eivät luonnollisestakaan voi aikaansaada. Kun niitä ei myöskään voida vuosittain voida järjestää niin useita, kuin olisi tarpeellista, jotta sopivan määräjän perästä pitäjään uudelleen näyttely saataisiin, ja kun kaikki maamiesseurat eivät ole halukkaita yksinään näyttelyä järjestämään, Viipurin läänin maanviljelysseuran johtokunta on tehnyt aloitteen

eri pitäjän yhteisten, n.s. kihlakunnan näyttelyiden, järjestämiseksi. Kunakin vuonna järjestetään maanviljelysseuran alueella vain yksi tällainen laajempi näyttely, ja voivat siihen osallistua kaikki lähemmin määrätyn näyttelyalueen maamiesseurat. Epäilemättä tällaisilla monen pitäjän aluetta käsittävillä näyttelyillä on laajakantoisempi merkitys kuin yhden pitäjän näyttelyillä, koska niissä myös eri järjestöt, yhdistykset, seurakunnat ja pitäjät joutuvat keskenään kilpailemaan.

Ensimmäinen tällainen näyttely tulee Kiviniemeen ja käsittää koko Itäisen Kannaksen eli Käkisalmen, Pyhäjärven, Sakkolan, Vuokselan, Äyräpään, Valkjärven, Raudun ja Metsäpirtin pitäjät. Näyttelyn järjestäjinä ovat Viipurin lää-

nin maanviljelysseura, Karjalan Marttayhdistysten Piiriliitto, Etelä-Karjalan Metsänhoitolautakunta, Etelä-Karjalan Metsänhoitolautakunta, Etelä-Karjalan Hevosjalostusliitto sekä edellä mainittujen pitäjien maamiesseurat.

Kiviniemen maatalousnäyttely arvokas ohjelmineen tulee muodostumaan Itäisen Kannaksen maatalouden suurta-paukseksi. Tämän johdosta näyttelytoimikunta toivoo sille runsasta osanottoa ja väestön jakamatonta kannatusta.

Viipurissa 1934

Maatalousnäyttelyn

päätösimikunnan puolesta

Erkki Pullinen

Väinö Huuhtanen

Arvi Räsä-

nen

Toivo Ikonen

Juho Pärssinen

A. E. Korhonen

Matti Var-

vas

Emmi Pullinen

Johannes Ju-

vonon

Viljo Varjus

Matti Koi-

ranen

Maatalousnäyttelyssä oli 14 pääosastoja ja lisäksi oli erilaisia kilpailuja ja työnäytteitä seuraavista aiheista:

1. Kynnössä
2. Ojankaivussa
3. Heinäseipään teossa
4. Kirvesvarren vuolennassa
5. Lypsämisessä
6. Lehmien puhdistamisessa
7. Lampaan keritsemässä
8. Hevosien puhdistamisessa ja esittämisessä
9. Silityksessä
10. Kalan perkauksessa
11. Ruonan laitossa
12. Piirakan teossa
13. Hevosten työkilpailuja

Työnäytteitä A.I.V.-rehun teossa, sokerijuuriikkaan harvennuksessa, metsän kylvössä.

Työmestaruuskilpailut järjestettiin asianomaisten maamiesseurain ja marttayhdistysten karsinnan pohjalta.

Ohjelmaesitteessä on myöskin alueiden kauppajien mainoksia. Lieneeköhän tuolloin jo mainokset olleet

MAAMIEHET

Muistakaa, että paikkakuntanne suurliikkeenä olemme parhaiten kilpailukykyisiä.

OSTAKAA

siis kaikki maanviljelyskoneet ja tarvikkeet sekä kulutustavarat meiltä, ja

MYYKÄÄ

meille kaikki, mitä Teille peltonne kasvavat liikaa.

Oma kauppanne tukee Teitä pyrkimyksissänne ja siitä saatte vain kunnollista ja hintaansa vastavaa tavaraa.

Keski-Vuoksen Osuusliike r.l. PÖLLÄKKÄLÄ.

Rautulaiset!

Maanviljelyskoneet ja tarvikkeet omasta liikkeestämme.

Ostamme kaikki maataloustuotteenne.

Raudun Osuuskauppa r.l.

Maanviljelijät!

OSTAMME
kaikkia maataloustuotteita päivän korkeimmilla hinnoilla.

MYYMME
maataloustarvikkeenne edullisimmin paikkakunnalla.

Sakkolan Osuuskauppa r.l.

Vuokselan Osuuskauppa r.l.

VUOKSELA

on paikkakunnan ja lähiseudun edullisin ostopaikka.

Ostaa kaikkia maataloustuotteita päivän hinnoilla.

Myy maataloustarvikkeita, kuten väkäläntöitä, väkäreitä, kylvösiemeniä y.m. koh-tuullisilla hinnoilla.

MAANVILJELIJÄT!

Kääntäkää kaikki ostoissanne ja myynneissänne luottamuksella Vuokselan Osuuskauppan r.l. puoleen.

maksullisia?

Nyt kaikki muistelemaan ja keräämään tietoja, joita vielä mahdollisesti on saatavilla.

Tehtiin sitä yhteistyötä jo 1930-luvullakin!

Kooste:

Taisto Virkki

Äyräpään Talouskauppa

MYÖ KAIKKIA MAATALOUSTARVIKKEITA kuten väkäläntöitä, väkäreitä, maataloustuotteita y.m.

OSTAA KAIKENLAISIA MAATALOUSTUOTTEITA PÄIVÄN HINNOILLA.

Ajanmukainen vehnämylly Äyräpään asemalla.

Vuoksela-sarja jatkuu Räihärannan koulu

Viime numerossa esiteltiin Vuokselan kansakoulujen historiaa ja nyt siirrytään tarkastelemaan eri koulupiirejä aloittaen tässä numerossa Vuokselan vanhimma koulusta, Räihärannan koulusta.

Räihärannan kylää hallitsi sen etelä-länsipuolella virtaava 600 - 1200 metrin levyinen Pikku-Vuoksi. Kylän kumpilevä ja mäkinen maasto laskeutui siihen Kontulan kylän pohjois-itäpuolelta sekä Sakkolan pitäjän ja Kottilan kylän rajoilta. Ennen vanhaan 1930-luvulla järvinäkymä kylästä ulottui Isolle-Vuokselle aina Valkjärven puolelle asti, joten vettä ja aaltoja tai talvella jäätä näkyi kylästä 10 kilometrin pituudelta. Talot oli rakennettu rinteeseen siten, että näköala Vuokselle oli silmähilevän kaunis.

Liikenneyhteydet olivat 1930-luvun lopulla kuin välirauhankin aikana Räihärannalta Kiviniemeen, Viipuriin ja muuhun pitäjään melko hyvät. Tie-

verkosto oli riittävä ja hyväkuntoinen. Viipuriin päin kuljettiin kylän läpi Noisniemen lossin kautta.

Räihärannan koulu aloitti toimintansa vuonna 1881. Koulu sijaitsi kylän keskustassa ns. Heikkosen aholla, mutta tammikuussa 1917 kuntakokouksen tekemän päätöksen mukaan koulu päätettiin siirtää seuraavan vuoden aikana lähelle Noisniemen lauttapaikkaa Antti Komoselta ostetulle tontille. Näin lyheni noisniemeläisten koulumatka, sillä noisniemeläisten lapset kävivät silloin tässä koulussa. Kun sitten Noisniemeen perustettiin oma koulu, jäi Räihärannan koulu piirin toiseen laitaan. Koulun talousrakennukset paloivat, minkä johdosta helmikuussa 1924 tehtiin päätös uuden ulkorakennuksen rakentamisesta.

Räihärannan koulu toimi yhden opettajan kouluna vuoteen 1920 asti. Kun oppilasmäärä oli vuonna 1919 kohonnut 52:een ja seuraavana vuonna

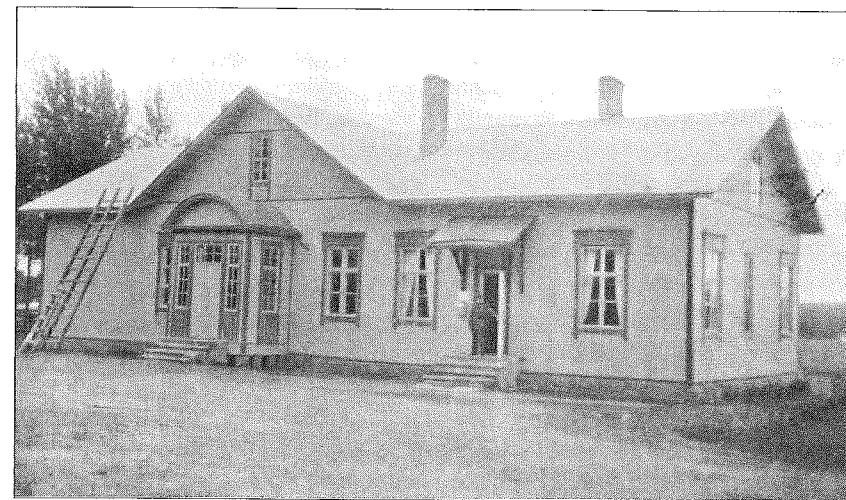
”Koulun talousrakennukset paloivat, minkä johdosta helmikuussa 1924 tehtiin päätös uuden ulkorakennuksen rakentamisesta.”

noin 70:een, päätettiin kouluun perustaa toisen opettajan virka. Vuonna 1923 oli koulun oppilasmäärä korkeimmillaan. Silloin koulussa oli 89 oppilasta. Syksyllä 1929 18-viikkoinen alakoulu aloitti toimintansa vuokrahuoneissa.

Noisniemen koulun työn alkamisen jälkeen oppilasmäärä vähentyi noin 40:een ja Räihärannan koulu muutettiin syksystä 1931 alkaen supistetuksi

Äitienpäivä Räihärannan koululla vuonna 1937.

Räihärannan kansakoulu.

kouluksi.

Koulun opettajakunnan esittely

Räihärannan koulun opettajan toimi Hjalmar Holopainen ainakin vuodesta 1887 vuoteen 1892. Yhden vuoden hoiti virkaa Otto Vilhelm Snellman, myöhemmältä nimeltään Sirkka. Albin Suhonen, innokas kristillisen työn tekijä ja saarnamies toimi koulussa vuosina 1893 - 1900 sekä hänen jälkeensä Heikki Kuosmanen 1900 - 01 ja sitten kiertokouluopettajana Ernst G. R. Weiseli 1901 - 03 ja Antti Niskala 1903 - 05. Niskala samoin kuin Sirkkakin oli myöhemmin kansanopistonjohtajana. Koulun opettajaksi tuli 1905 opettajaksi Leander (Lenno) Lehmusvuori, joka työskenteli Räihärannassa talvisodan aiheuttamaa keskeytystä lukuun ottamatta vuoteen 1944. Hän ennätti

opettaa niin äidit ja isät kuin tyttäret ja pojatkin. Koulutoimen ohessa opettaja Lehmusvuorella riitti aikaa ja voimia myös moninaisimissa paikkakunnan riennöissä. Hän otti osaa kunnalliseen ja seurakunnalliseen elämään sekä nuoriseura- ja suojeluskuntatyöhön. Myöskin hän oli pitkäaikainen kuoron johtaja. Opettaja Lehmusvuorelle karttui työvuosia lähes neljä vuosikymmentä.

Toisen opettajan tointa hoitivat: Olga Nissilä 1920 - 21, Maria Karvinen 1921 - 29 sekä Martta Sofia Valkonen, myöhemmin Karonen 1929 - 31.

Käsityönopettajina toimivat: Olga Nissilä 1906 - 09, Jenny Lehmusvuori 1909 - 11, Ida Gardemeister 1911 - 12, Juho Naskali 1912 - 13, jolloin Lehmusvuorella oli virkavapautta ja hänen omana sijaisenaan oli Maria

Sihvonen, Anni Laamanen 1913 - 16, Anna Eronen 1916 - 19 ja Hilma Pusa 1919 - 20 sekä Maria Alina Karvinen 1931 - 32, Rauha Alina Kumpulainen 1932 - 34 ja Hilma Seppänen.

Räihärannan 18-viikkoisessa alakoulussa oli sen lyhyen toimiajan opettajana Anna-Liisa Kurikka 1929 - 31.

Koulun oppilaista osa oli kreikkalais-katolisia ja heidän uskonnon opettajanaan toimi Olga Vepsä 1916 - 18.

Koulu kylän elämän keskipisteenä

Räihärannan edulliset luonnonolosuhteet antoivat hyvän lähtökohdan aikanaan sille vireydelle, joka vallitsi ja hallitsi kylän asukkaiden elämää niin jokapäiväisessä työnteossa kuin vapaa-ajan harrastuksissa. Maatalous oli pääelinkeino, viljavine peltoineen ja myytävine tuotteineen. Kirnuttu voiteki hyvin kaupansa Kiviniemessä, sian ja lampaankasvatus nautakarjan ohella oli voimaperäistä. Hevoskauppaa kukoisti ja puukauppaa käytiin etupäässä Pölläkkälän sahan omistajien kanssa. Kylässä toimi myös pienimuotoisesti oma sahalaitos.

Kiviniemen markkinat ja erityisesti kasarmialue oli hyvin merkittävä kyläläisten vientikaupan kohde.

Postiliikenne kulki Kiviniemestä Räihärannan koulun kautta Kontulaan. Postin hakijat kokoontuivat koululle hyvissä ajoin kuulemaan kylän uutiset. Koulun piha-alueella harrastettiin yleisurheilua, pesäpalloa ja nuoret ja lapset pelasivat omia pallopelejä.

Järjestötoiminnan kokoontumispaikana toimi myös koulu. Opettaja Lenno Lehmusvuoren johdolla toimi suojeluskunnan paikallisosasto, kuorolaulua harrastettiin ja liikunta ja ampumaharjoituksia pidettiin.

Marttayhdistyksenkin toiminnassa koululla oli kokoontumisia.

Koulussa vuosittain pidettävillä erilaisilla juhlilla oli kylän yhteishenkeä kokoava merkitys ja niistä jälkipolville on jäänyt muistoksi erilaisia ryhmäkuvia koulun oppilasryhmistä ja erityisesti äitienpäiväjuhlat.

Taisto Virkki

Lähteet: Vuoksela-pitäjäshistoriikki ja Vuokselan kylät ja asukkaat- teos.

Räihärannan oppilaita 1938. Opettaja Lenno Lehmusvuori.

Vuokkojen aikaan

Kevään edetessä luonnon seuraaminen hermistää ihmismielen katselemaan mitä ympärillä tapahtuu. Nähtävillä on mahtavia muuttolintujen parvia, erilaisia soidinmenoja ja omien reviirien puolustamista. Kukin toimii omien vaistojensa varassa.

Pienistä yksityiskohdista voi saada tuntumaa lapsuusajan muistoihin. Olen nykyiselle asuintontilleni Tampereelle siirtänyt kevään airueiksi luonnonvaraisia vuokkoja. Tänäkin vuonna sini-vuokko aukaisi kukkansa jo huhtikuun puolivälissä, valkovuokot ovat vuorossa äitienpäivän aikaan ja sen jälkeen viimeisenä keltavuokot toukokuun loppupuolella.

Tutkiessani Vuokselan kasvilajistoa kirjallisuudesta, niin em. vuokkolajit kasvoivat myös siellä. Neljäs vuokkolaji eli kangasvuokkoa olen harvemmin täällä nähnyt, mutta ainakin Vuokselan maisemissa sitä on esiintynyt ja se esitellään sormilehtisenä kylmäkukkana eli kangasvuokkona. Se oli ollut aikanaan suosittu äitienpäiväkukka.

Keltavuokkoja olen itse nähnyt Vuokselen rantametsikössä laajoina keltasine kukkamerineen mennessämme eräänä keväänä Päiväkiven v. 1323 rauhan rajapyykille.

Alkukesä on kotiseutumatkoihin osalta hyvin herkästi aistittavissa entisillä kotipaikoilla. Esivanhempamme ovat myös ammentaneet aikanaan luonnosta sekä elantoansa että myös henkistä voimaansa.

Vuoksela-kirjassamme on luonnon kauneutta kuvattu kauniisti, josta seuraava ote:

Syntymäpitäjä on luonnollisesti jokaiselle tuttu. Sen maisemanpiirteet ovat painuneet lähtemättömästi mieleen. Sen tiet ja polut ovat käyneet vuosien kuluessa rakkaiksi. Niitä vaellettaessa monenlaiset ajatukset ovat askarruttaneet kulkijaa.

Koko pitäjä ja sen erilaiset riennot ja harrastukset ovat tulleet tutuiksi, mutta kaikkein tutuin ja rakkain paikka jokaiselle on ollut ympäristö, kotikylä. Kotona tai sen ympäristössä on puuhailtu arkisissa askareissa ja siellä on nautittu myös juhlahetkien leppoista rauhasta.

Usein on hiljennitty tarkkaamaan luontoa, ihailemaan Luojan kätten ihmeellisiä aikaansaannoksia, kuuntelemaan käen kukuntaa, pikkulintujen viserrystä tai satakielen ja kuhankeitäjän konserttia.

Jokapäiväisen elämän raskaat huolet ovat silloin hetkeksi kaikonneet

mielestä.

Tuollaiset lyhyet tuokiot ovat sitoneet meidät monin sitein kotiseutuun, sen elämään ja harrastuksiin. Nyt vuosien takaa voimme vain mielikuvituksen ja muistojen siivin nauttia siitä kauniista ympäristöstä, joka meidän esivanhemmillemme oli asuttavaksi suotu ja joka meidän oli vastoin tahtoaamme sinne pakon edessä jätettävä.

Näin siis pitäjähistoriikissamme on todettu. Sen tunteen aitouden kokevat yhä edelleen varmasti Vuoksela-asuneet ja toivon mukaan lähisukulaissilla riittää aikaa ja mielenkiintoa kuunnella heidän kertomuksiaan.

Kotiseutumatkoilla voimme vain kuvitella katsellessamme kotikyläämme, miten aitoa ihmisläheistä elämää tuolla aikoinaan saatettiin elää.

Kesäkuussa taas menemme kotikylälle. Monesti vuoden aikana saa vastata kysymykseen, miksi sinne taas menet, vastahan siellä olit viime vuonna.

Niinpä niin! Olen hiljaa sillä hetkellä ajatellut, että minä kuljen tunteitteni johdattamana ja enhän minä vapaaehtoisesti mene sinne, jonne ei mieleni tee mennä.

Olen edelleen tutkimusmatkalainen juurieni etsinnässä.

Toivotan kaunista kesää lehden lukijoille ja hyvää äitienpäivää

Taisto Virkki

Tervetuloa Vuoksela-tapahtumiin

Kotiseutumatka

Vuokselaan 9. - 12.6.2005

Perinteinen kesän matkamme vie tänä vuonna Terijoelle ensimmäiseksi yöksi ja seuraavana päivänä tutustumme lähimaisemiin päätyen Valkjärvelle, jossa majoitumme kahdeksi seuraavaksi yöksi. Kolmantena päivänä on vuorossa Vuoksela, jonne menemme bussilla, minne autolla pääsemme. Päivän kotikylämatkat kukin päättää itse, minne menee. Paikallistakseja on tilattavissa omaan laskuun.

Matkalle ilmoittautuminen on ollut aktiivista ja mahdollisia peruutuspaikkoja on enää jäljellä.

Millaista matkalla oli, siitä kerromme lehden lukijoille matkan jälkeen. Lisäksi matkakokemuksia voi tulla katsomaan Muistojen Ilta-tapahtumaan 2.7.2005.

Karjalaiset

Kesäjuhlat Lahdessa

Olemme mukana tapahtumassa sunnuntaina 19.6.2005 lippukulkueessa. Tervetuloa marssimaan Vuokselan-lipun hulmutessa kulkueessa. Päivien ohjelmissa on paljon katseltavaa ja tuttuja tapaamista..

Vuosikokous la 2.7.2005 klo 17

Kerhoravintola Seiska Hämeenlinna

Muistojen Ilta-tapahtuma vuosikokouksen jälkeen

- kevyttä asiaohjelmaa
- tarinointia
- kuvia kotiseutumatkalta 9. - 12.6.
- ruokailumahdollisuus
- mahdollisuus hankkia Vuoksela-tuotteita

Toivottavasti saadaan paljon porukkaa liikkeelle. Eiköhän lähdetä mukaan koko suvun voimin nuoretkin mukana!

Karjalaisuus on tunnetta koko sydämen voimin! Tapaamisiin

Taisto Virkki

Karjalaiset kesäjuhlat kutsuvat Lahteen

Satavuotisjuhliiaan viettävä Lahti valmistautuu vastaanottamaan Karjalaiset kesäjuhlavieraat juhannusta edeltävänä viikonloppuna 17.-19.6. Tämä on suurin järjestötaapahtuma Lahden tulevassa kesässä, odotetaanhan kolmipäiväisille juhlille 10 000 - 15000 vierasta.

Lähes kaikki ohjelmat on sijoitettu kaupungin keskustan tuntumaan: Urheilukeskuksen Suur- ja Messuhalliin, Sibeliustaloon, Konserttitaloon, kirkkoihin, kouluihin, kisapuistoon ja Marttalaan. Karjalainen maraton on sen sijaan viety Lahden ulkopuolelle ja se juostaan Artjärvellä.

Karjalaisuus näkyy myös Historiallisen museon Viipuri-näyttelyssä, jossa on esillä Viipurin taidemuseosta evakuoituja aarteita.

Juhlien ohjelma on täynnä musiikkia, tanssia, iloa ja luovuutta ja urheilua, mutta myös hiljentymistä ja arvokkuutta. Nuorillekin on päivien aikana omaa, Karjalainen Nuorisoliiton järjestämää ohjelmaa, mm. työpajoja kouluissa.

Tapahtuman suojelija, pääministeri Matti Vanhanen avaa juhlat lauantaina Suurhallissa klo 14.00 alkavassa avajaisjuhlassa. Lääni, Lahden kaupunki ja Karjalan Liitto tuovat tervehdyksensä juhlaan. Siellä tulee ensiesitykseensä "Karjalasthaa miekii tulii" -soitannollinen kuvaelma, joka kertoo lahtelaisten ja karjalaisten 60 -vuotisen rakkaustarinan. Keskeisessä roolissa esiintyy veteraanisoittokunta solisteinaan Raita Karpo ja Hannu Lehtonen.

Sunnuntaiaamuun kuuluvat kunniakäynnit Vapauden Hengettären patsaalla ja Karjalaan jääneiden muistomerkillä. Jumalapalanpalveluksia pidetään useassa Lahden luterilaisessa kirkossa sekä ortodoksinen vigilia Pyhän kolminaisuuden kirkossa. Ristinkirkon jumalanpalveluksessa saarnaa Tampereen piispa Juha Pihkala. Tämä jumalanpalvelus radioidaan.

Upean juhla-kulkueen järjestäytyminen alkaa kauppatorilla klo 11.15. Kulkue lähtee matkaan klo 12.00 ja kulkee reittiä Kauppatori -Marolankatu -Vapaudenkatu -Vesijärvenkatu -Aleksanterinkatu -Paasikivenkatu -Salpaus-

selänkatu -Urheilukeskus -Suurhalli.

Kulkueeseen osallistuu kantajineen ainakin 400 järjestölippua sekä moninkertainen määrä järjestöjen jäseniä. Kulkueen virallinen vastaanotto on Hakkapeliittapatsaan kohdalla. Kulkue päättyy Suurhalliin, jossa alkaa klo 14.30 päiväjuhla. Ennen juhlan alkua ja päätyttyä on mahdollisuus ruokailla Messuhallin ravintolassa. Juhlassa esiintyvät mm. Mika Pohjonen, suurkuoro sekä 72-henkinen varusmiehsoittokunta. Karjalaista kulttuuria ja väriä juhlaan tuo Burlakat, karjalankielinen lauluhytye.

Miten Lahti muuttui, kun karjalaiset tulivat

Viikonloppu aloitetaan perjantaina Lahden Konserttitalon Felix Krohn-salissa klo 9.00 alkavalla "Kun karjalaiset tulivat..."-seminaarilla. Aihetta käsitellään nimensä mukaisesti sekä koko valtakunnan, että Lahden näkökulmasta. Tutkijat valottanevat myös myyttiä, jonka mukaan karjalaiset nostivat Lahden liike-elämän kukoistukseen. Seminaarissa sokerina pohjalla on legendaarisen liikemiessuvun edustaja Erik Starckjohann, jolla on kerrottavanaan itse koettua ja läheisiltä kuultua.

Seminaaripäivän päättää kiertoajelu, joka alkaa konserttitalolta ja kiertää aluksi torin kupeessa karjalaisten yritysten ja viipurilaisten arkkitehtien luomusten keskellä. Keskustan ulkopuolella käydään katsomassa karjalaisten asuntoalueita ja työpaikkoja. Kiertoajelun aikana nähdään mm. Diakoniasäätiö, Jussi Mäntysen hirvipatsas, koulukeskus, viipurilaisia tehdaslaitoksia, ortodoksikirkko sekä Viipurin Reippan aateperintöä jatkava Urheilutalo.

Perjantaina lauletaan

Perjantaina klo 18.00 alkava yhteislauluilta on suunniteltu karjalaisten ja hämäläisten tapaamistilaisuudeksi ja yhteiseksi ilotteluksi.

Yhteislauluilta kuuluu myös Lahden kaupungin 100-vuotisjuhlaohjelmiin. Yhteislauluilta pidetään Urhei-

lukeskukseen katetussa katsomossa. Tapahtumaan on vapaa pääsy. Illan vetää Kirvulaisjuurinen Eki Jantunen Mutkattomat -orkestereineen.

Kuoroja, toreja, tanssia, urheilua

Karjalainen tori ja näyttelyt avautuvat lauantaipäivän aamuna Urheilukeskuksen Messuhallin tiloissa.

Perjantaina aloitettuja pitäjätapaamisia jatketaan lauantaina. Jo aamutui- maan eri puolilla kaupunkia on kansantanssi- ja musiikkiesityksiä. Kuorot esiintyvät Sibeliustalossa pidettävän kuorokavalkadin klo 10.30 - 12.30 lisäksi mm. torilla, satamassa sekä ostoskeskuksissa. Urheilun ystäville tiedoksi, että Kyykkäkisaan ilmoittautuminen alkaa klo 9.00 Kisapuistossa. Tuntia myöhemmin annetaan lähtölaukaus Karjalan maratonille Artjärvellä.

Mutta, koska karjalaisuushan on syvämme ja vassas, ei karjalaisista juhlistakaan voi puhua ilman piirakoita. Marttalassa alkaa VIP-piirakkailupailu klo 10.00. Taitajien kilpailu klo 11.00.

Lauantai-iltaan on sijoitettu runsaasti ohjelmaa, jokaiselle jotakin:

Ortodoksinen vigilia Pyhän kolminaisuuden kirkossa, Finn Kanteleet -konsertti Ristinkirkossa solistinaan Ritva Auvinen, molemmat klo 18.00.

Kansantanssikonsertti konserttitalossa klo 19.00 sekä Viipurin Lauluveikkojen konsertti Ristinkirkossa 21.00.

Iltamat Messuhallissa alkavat klo 20.00. Siellä on luvassa perinteistä iltamaohjelmaa, sota-aikaan liittyvä pienoisanalyysi: "Oi kallis kansanhuolto", Mallusjoen miesvoimistelijoiden esityksiä ja karjalaista runonlauluntaa. Lopuksi laitetaan jalalla korreesti Eki Jantusen ja Mutkattomien tahdissa.

Karjalaisia kesäjuhlia vietetään nyt 57. kerran. Viimeksi juhlat olivat Lahdessa v.1982.

Juhlille odotetaan paitsi karjalaisia myös runsain joukoin muita, karjalaisuudesta kiinnostuneita. Kauempaa tuleville matkalaisille tiedoksi, että majoitustilaa löytyy vielä.

Tervetuloa Lahteen!

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

Katri Peltonen os. Eeva täytti 9. huhtikuuta 90 vuotta Kauhajoen Aronkylässä. Päiväsankari oli kutsunut juhliin lähimmät sukulaisensa.

Katrin syntymäkoti oli Metsäpirtin Eevalassa. Hän on Jooseppi ja Aino Eevan tyttäristä vanhin. Katri avioitui Johannes Peltosen kanssa ja muutti Paukunmäelle 1935.

Perheen evakkotaival kulki Savon kautta Kauhajoelle. Johannes Peltonen kuoli 1942, hänet haudattiin Metsäpirtin multiin. Perheen kolme lasta: Martti, Aino ja Aune olivat tuolloin pieniä lapsia.

Katri Peltosen elämäntyö on ollut maatilalan hoitaminen, kunnes Martista tuli isäntä. Apuna tilanpidossa oli Eliina Peltonen, Johanneksen sisar. Katri Peltonen on ansioitunut järjestötyössä, erityisesti maruttojen ja maatalousnaisten toiminnassa. Hän on erittäin taitava ja monipuolinen käsitöiden tekijä. Hänen käsitöitään menneiltä vuosikymmeniltä on runsaasti esillä tulevassa Metsäpirtin pitäjäjuhlassa Lempäälässä. Lukeminen ja kirjoittaminen ovat olleet myös mieluuisia harrastuksia.

Peltosen puutarha on ollut pitäjänkuulu ja monesti palkittu. Pioni- ja leimukukkaperheissä riittää tänäkin suvena ihailemista!

Katrin sisar Annikki Heikkinen asuu Ylistarossa ja nuorin sisar Maija-Liisa Karppanen Lieksassa. Monia läheisiä sukulaisia asuu Mynämäen seudulla.

Syntymäpäivillä puhui Katri Peltosen vävy lääninrovasti Jussi Pelt-

Piri ja Kauhajoen seurakunnan tervehdyksen toi kirkkoherra Jouko Ala-Prinkkilä.

Helka Korpela
Helena-sisaren tytär

Kansainvälisenä naistenpäivänä 8.3.2005 menimme vierailulle Viialan vanhainkotiin. Siellä oli parhaillaan alkanut väelle naistenpäivän juhla, missä laulu soi ja naurukin tuntui olevan herässä. Olimme vielä juhlahuoneen eteisessä, kun hoitaja ilmoitti, että joukossa kaikkien naissankareiden lisäksi on yksi syntymäpäiväsankarikin, Esteri. Ja niin kajahti laulu ”Paljon onnea vaan”.
Kunnioitettavat 85 vuotta oli täyttänyt Anna Ester Hartikaiselle, Sakkolan Hovinkylästä Pekon ja Amalian vanhimmalle tyttärelle. Siirryimme juhlaan joukkoon.

Parhaan nuoruutensa Esteri joutui viettämään sotaa paossa ”mieron teillä” Kylmäkoskella, Urjalassa, Lempäälässä ja Hattulassa. Hän koki kaksi ankaraa evakkomatkaa oman ja naapureidenkin karjan kanssa Hovinkylästä Hämeeseen ja toisen kerran Saarijärven kautta Lempäälään. Aikuisiän Esteri oli karjakkona Viialan kunnan maatilalla, missä työsuhteasunto on ollut kotina. Maatilan lopetettua ja mistä hän on käynyt työssä Viialan Viilaltaalla vuosikausia eläkeikään asti. Pari vuotta sitten hän pääsi täysihitoon naapuritaloon, Viialan vanhainkotiin.

Vaikka Esterin paras nuoruus kului evakkona, on hänellä rakkaita muistoja Karjalasta ja Hovinkylästä, missä hän matkaili monta kertaa 1990-luvulla. Muistojaan hän on kertonut kasetille Hovinkyläseuran perinnekeräyksessä. Rakkaimpia muistoja tuntuvat olevan naapurikylän poika Petäjärveltä ja romanttiset ruuhisoutelut Lännäjärvellä, sekä Hovinkylän Onnennotko. Äidiltä

perityt käsityöt ja lukeminen ovat olleet mieluuisia harrastuksia.

Vaikeita aikoja ja kovaa työelämää kokenut Esteri on kuitenkin saanut vanhuutensa päiviksi huolettoman elämän vanhainkodin hyvässä hoidossa, missä sairaudetkin ovat hallinnassa. Hänen mielensä tuntuu valoisalta, ja seurallisesa ilmapirissä hän viihtyy. Eräs hoitaja kertoi, että Esteri on koko osaston ilopilleri. Hän on saanut lisänimen ”Vello”. Alkuperäistä Karjalan murretta haastava on nykyisin hämäläisten joukossa erikoinen tapaus, mutta nyt asuinkumppanit tietävät senkin, että vello on sama kuin mukava ja hauska.

Seesteisiä päiviä Esterille toivottavat sukulaiset ja ystävät. -SH

70 vuotta täytti Maja Hjortlind, ent. Maija Sisko Jortikka, 26.11.2004 Göteborgissa. Hän on syntynyt Sakkolassa, josta hänen vanhempansa ovat kotoisin. Käytyään keskikoulun Lauttakylän yhteiskoulussa hän suoritti merkonomin tutkinnon Helsingissä ja yo-tutkinnon iltalukiassa Göteborgissa vuonna 1966. Opinnot jatkuivat ja hän suoritti filosofian maisterin tutkinnon pääaineena englantilainen filologia. Vuonna 1972 hän suoritti opettajatutkinnon Linköpingin opettajakorkeakoulussa. Englannin kielentaitojaan hän täydensi opinnoilla Englannissa 1973.

Maja on työskennellyt synnyinmaansa Suomen lisäksi Saksassa ja Ruotsissa. Göteborgin kaupungissa hän toimi peruskoulunopettajana 1972-80 ja oli myös lukion opettajana sen jälkeen sekä opettajien paikallisena ammattiasiamiehenä.

Hänen harrastuksiinsa kuuluu vieläkin kielikurssien pitäminen ulkomaalaisille, aineina suomen ja englannin kielet. -EJ

KUOLLEITA

Rakkaamme Eila Annikki Hynnä, o.s. Kurikka nukkui rauhallisesti pois aamulla 16.3.2005 vaikean sairauden murtamana kotonaan Lempäälän Moisiossa puolisonsa Tauno Hynnän käsivarsille. Eila Kurikka syntyi 27.9.1930 Sakkolan Karholan kylän Kurikkalassa Manu ja Anna Maria Kurikan, o.s. Makara toiseksi vanhimpana lapsena. Perheeseen kuuluivat lisäksi isovelji Aaro sekä pikkusiskot Marjatta ja Maija. Hänen lapsuutensa kului normaaleissa senaikaisten lasten leikeissä ja jo pieninä talon pikkuuskareissa autellen. Varsinkin pikkusiskojen kaitsemisessa äidin kertoman mukaan oli kovasti puuhaa. Erityisen rakkaita muistoja äidistä ovatkin hänen kertomuksensa lapsuutensa Karjalasta, ihmisistä, arjesta ja juhlasta, koulutiestä ja elämänmenosta yleensä.

Sodan ajan raskaiden koettelemusten ja evakkotaipaleen jälkeen Kurikat asettuivat asumaan Punkalaitumelle

Kanteenmaan kylään. Varsin pian äiti kuitenkin lähti maailmalle, aluksi Turkuun opiskelemaan. Pian hänen tiensä vei Tampereelle ja Lempäälään, jossa hän Tateka Oy:n pääkirjanpitäjänä teki varsinaisen pitkäaikaisen uransa työelämän palveluksessa.

Lempäälässä hän tapasi myös tulevan puolisonsa autokoulunopettaja Tauno Hynnän. Häinkin on kotoisin Sakkolasta, Haparaisten kylästä. Nuori pari perusti perheen Tauno vanhempien rintamamiestalon yläkertaan, johon pian syntyi perheen ainoa lapsi Antti. Lempäälään he myös rakensivat 1965 kauniin omakotitalon, jossa äiti sai viettää koko loppuelämänsä mm. hänelle niin rakkaan puutarhanhoidon parissa.

Myös karjalaisten perinneruokien valmistamisessa äiti oli pistämätön, mikään ei voinut olla parempaa kuin äidin tekemien perunakakkaroiden kastaminen karjalanpaistiliemeen.

Äiti oli aikaa ja asioita tarkkaan seuraava ja mieleltään erityisen virkeä. Tätä osoittaa mm. se, että äiti suoritti työn ohessa Tampereen yliopistossa tietojenkäsittelyopin approbaturiin vaaditut kurssit. Tämä ei ole mitenkään väheksyttävä saavutus kansakoulu- ja kirjanpitokurssin pohjalta.

Eläkkeelle jäätyään äiti alkoi enenevässä määrin keskittyä Karjalan ja Sakkolan historiaan sekä erityisesti sukututkimukseen. Erityisenä ilon aiheena oli lapsuuden kotiseutujen avautuminen matkailulle. Kotiseutututkimukselle äiti osallistui vuosittain, minä hänen mukanaan kymmenkunta kertaa. Näillä retkillä sain parhaasta mahdollisesta tietolähteestä hyvän kuvan sekä äidin että isän kotitankuvista, heidän lapsuutensa Karjalasta. Äidin tietomäärä

Sakkolasta ja sakkolalaisten välisistä sukulaissuhteista oli likimain käsittämätön. Lukemattomat olivat ne tunnit, joita hän vietti mm. Mikkelin maakunta-arkistossa ja tämän aherruksen tuloksia voimme ihailla Sakkola-museossa, jonne äiti lahjoitti yhden kappaleet tekemistään sukututkimuksista.

Nämä laajat ja perinpohjaiset sukututkimukset ovat seuraavat:

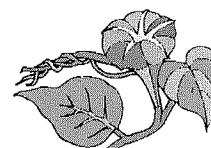
1. Simo Aapronpoika Hynnän suku
2. Frans Hynnän suku, Sakkola-Metsäpirtti-Rautu
3. Sigfried Henrikinpoika Tikan suku ~1666~
4. Martti Kekan Suku ~1684~
5. Jaakko Olofinpoika Kurikan suku, Sakkola-Metsäpirtti-Rautu-Vpl Pyhäjärvi, v.1642→
6. Pekka Kiurun suku ~1675~, Metsäpirtti-Sakkola-Vuoksela
7. Yrjö Gabrielinpoika Pitkäsén suku esivanhempineen, Sakkola Haparaisten

Äidistä jäi meille jälkeensä jääneille hyvä ja valoisa muisto. Mielestäni hänen muistoaan kuvaa erinomaisesti seuraava värssy:

*Kerran Karjalan kunnalla
alkanut tie
on kuljettu elämän iltaan.
Sait elää kauniin elämän,
kuin kevätuulen lämpimän.
Sinä aina autoit ja ahersit,
ja paljosta huolta kannoit.
Hiljaa voimat uupui,
lähden hetki lähene.
Olet ansainnut unen rauhasan
ja kiitoksen kaikkein kauneimman.*

Äitiä kiittäen ja kaivaten

Antti Hynnä

Suvannon Seutu
julkaisee joka numerossaan
tietoja perhetapahtumista
* poisnukkuneet
* merkkipäivät * kastetut
* vihityt * ylioppilaat
* valmistuneet

Tietojen lähettäjän vastuulla on kysyä
asianosaisilta julkaisulupa.

**Pitäjämme
internetissä:**

www.vuoksela-seura.fi
www.sakkola.fi
www.metsapirtti.net

PAUKKUJEN SUKUKOKOUS

järjestetään sunnuntaina
12.6.2005 kello 12.00 Huittisissa
Suttilan vanhalla koululla
Punkalaitumentie 730 (Punka-
laitumen tietä Huittisten keskus-
tasta noin 12 kilometriä
Punkalaitumen suuntaan)
Esillä ovat seuraavat asiat:
-sukututkimuksen nykyvaihe,
sukutoimikunnan täydentäminen,
jäsenmaksu, sukutilin käyttö, su-
kuvaakuna, sukumatka,
muut asiat
Kaikki, jotka katsovat tavalla
taikka toisella kuuluvansa
Paukkujen sukuun,
TERVETULOA!
Tarjoilujen järjestämisen
vuoksi ilmoita osallistumisestasi
3.6.2005 mennessä Pauli Paukulle
/ Mirja Avomäelle
p. 02-561304 tai 040-7704078
tai
sukutoimikunnan pj
Hannu J. Paukulle 0500-741296
tai hannu.paukku@punkalaidun.fi
Sukutoimikunnan puolesta
Hannu J. Paukku

Ukkosen Sukuseura ry

(Sakkolan Koukunniemi, Pyhäjärven ja Sakkolan Lohijoki)
Sukukokous ja sukujuhla on Tampereella ravintola Soutupaviljongilla
24.7.2005 alkaen klo 12.30. Ruokailu noutopöydästä noin klo 13.
15 euroa/henkilö, sisältää täytekkukahvit,
lapset alle 12 v. puoleen hintaan, alle 4-v ilmaiseksi.
Kokouksessa esillä sääntömääräiset asiat. Ohjelmassa on yhteislaulua,
musiikkia, runoja ja arpajaiset.
Nähtävillä kartta Lohijoki/Yläppää -talosta taloon.
Sitovat ilmoittautumiset viimeistään kaksi viikkoa ennen, 10.7. men-
nessä
Raimo Honkasalo p. 040 720 8732
Nina Salomaa p. 05 304 4469

TERVETULOA suurella joukolla mukaan!
Sukuseuran hallitus/ Laila

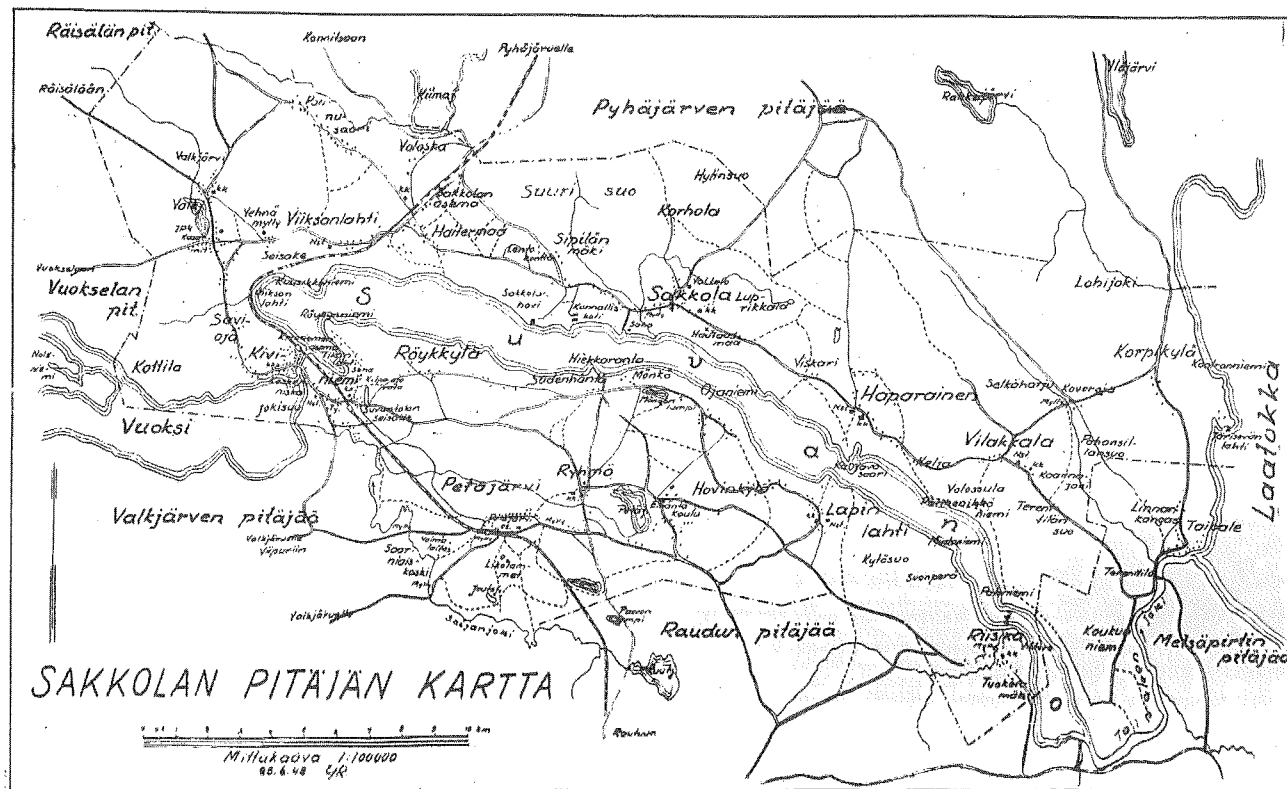
KURIKKOJEN SUKUMATKA

Järisevän alueelle
16.-19.6.2005.
Matkalla on vielä
kymmenkunta paikkaa
vapaana.
Majoitus Losevskajassa.

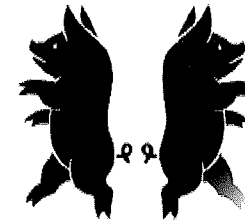
Ilmoittautuminen
Hannu J. Paukulle.

Vilakkalan Eevat SUKUKOKOUS

Hämeenlinnassa 29.5.2005
alkaen kirkolla
kukkienlaskulla klo 9.30 .
Ilm. 15.5 mennessä
Jorma Länsirinne
Kytöperänkuja 2 04430
Järvenpää
puh. 044-3209313.

Vietämme Sakkola-Juhlaa Orivedellä 31.7.2005

Toivotamme juhlavieraat tervetulleeksi Oriveden kirkkoon
klo 10.00, missä alttaritoimituksen suorittaa vt. kirkkoherra
Mika Tapiolinna, saarnaa rovasti Ilmari Mustonen ja
uruissa kanttori Miia Mätäsaho. Jumalanpalveluksessa esiintyy
Oriveden Sotaveteraanilaulajat.

Jumalanpalveluksen jälkeen on perinteinen käynti
sankarihaudalla ja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkil-
lä. Haudalla pitää puheen kunnallisneuvos Teuvo Viskari.

Ruokailu on järjestetty Oriveden Opistolle,
missä myös on päiväjuhla.
Tarkemmat juhlatiedot seuraavassa Suvannon Seudussa.

Pentti Karppanen
Oriveden Karjalaseura ry:n sihteeri

Sakkolan Kirkonkylän Nuorisoseura ry:n KEVÄTTAPAHTUMA

Aune Laamasella Pirkkalassa 28.5.2005 klo 13. Tarjoll on: Rokkaa, kohvi,
kielakkaroita ja miellyttävää yhesolloo! Oha meit yhtä plajo ku viimekskii!?
Johtokunnan kokous samassa paikassa klo 12.00

Sakkolan kirkonkylän nuorisoseura toimi vuoden 2004 puheenjohtaja
Lea Kankareen johdolla. Varapuheenjohtajana toimi Jaakko Jääskeläinen,
sihteerinä Pirjo Lindell ja rahastonhoitajana Antti Hynnä. Johtokunnan
kuuluvat Riitta Pylkkäinen, Anne Äikäs, Liisa Jääskeläinen, Eila Hynnä,
Jaakko Jääskeläinen, Topi Koiranen, Antti Hynnä ja Pirjo Lindell. Jäsenre-
kisterinhoitajana on toiminut Jaakko Jääskeläinen.

Seura piti kuusi kokousta: vuosikokouksen, syyskokouksen ja neljä muuta
johtokunnan kokousta.

Toimintasuunnitelman mukaisesti toteutettiin kesäpäivä Pirkkalassa Aunea
Laamasen pihatanhuvilla, mukana oli ilahduttavasti noin 50 osanottajaa.

Talvenkynnyksen aikaan vietimme pikkujoulun ja puurojuhlaa vuosiko-
kouksen merkeissä Pirkkalan Rantaniityssä.

Tapahtumissa mukana oli väkeä melkein vauvasta vaariin. Olemme
viettäneet yhdessäoloa sydämellä ja rakkaudella. Veteraanikerho kohdisti
seurallemme myös ”yllätysiskun”. Toivomme ja uskomme veteraanien
jaksavan viettää kanssamme yhteiselon hetkiä vielä pitkään.

Suureksi suruksemme menetimme liian aikaisin nuoren soittoniekan, Juho
Koirasen taivaan enkelten pelimannipiiriin. Olimme kiitollisia niistä hetkistä,
jotka hän iloksemme näppäili juhlistamme.

Sakkolalaisuutta rakastaen ja perinteitä noudattaen jatkamme eteenpäin.

Karjalaista ruokaperinnettä:

Raparperi- piirakka

Ennen 1960-lukua ei paljon tiedet-
ty pakastimista ja niinpä huhti-
toukokuussa olivat marjavarastot
jo vähissä. Melkein ainoana marjana
löytyi kellareista puolukkaa.

Tosin puolukasta valmistettiin monenlaisia ruokia ja leivottiin piirakoita.
Kevään saavuttua askeleet suunnattiin raparperipensaan luo. Varsien kasvetta reilun vaaksan mittaan valmistettiin kiireesti raparperikiisseliä ja -puuroa sekä leivottiin kahvipöytään raparperi-piirakka. Raparperi oli kevään ensimmäinen ruoka- ja vitamiiniainek, siksi maistui – ja maistuu vieläkin – erityisen hyvältä.

Piirakka:
3 munaa
3 dl sokeria
1 dl voisulaa
2 tl leivinjauhetta
4,5 dl vehnäjauhoja
1,5 dl maitoa
raparperipaloja

Munat ja sokeri vaahdotetaan, lisätään maito ja voisula sekä vehnäjauhot, joihin on lisätty leivinjauhe. Taikina levitetään voidellulle uunipellille, paloitellut raparperinpalat pinnalle ja hieman sokeria päälle. Paistetaan 180-200 asteisessa uunissa noin 20-30 minuuttia.

Kuorrutus:
1,5 dl sokeria
3 rkl perunajauhoja
3 rkl voita
3 dl maitoa
vaniljaa

Kaikki aineet yhtä aikaa kattilaan, sekoitellaan kunnes sakenee, ei keitetä. Kaadetaan kypsän piirakan pinnalle.

Nyt vain piirakkaa leipomaan!

Raili Leino (Kopperoinen)
Sakkolan Haparainen
Halikko

Ikonimaalarien näyttely heinäkuussa Terijoella

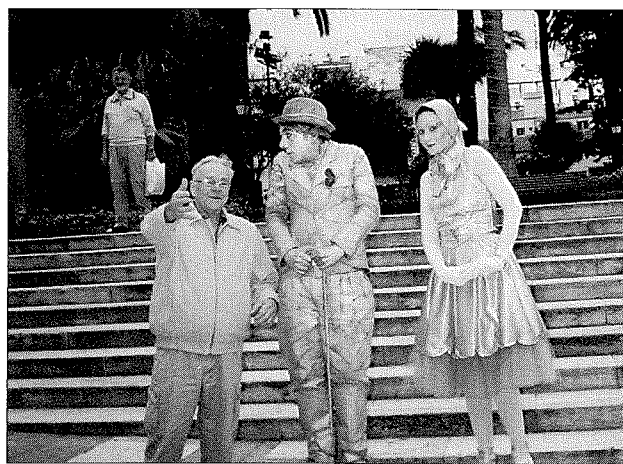
Sakkolaisjuurinen, Tampereella asuva ikonimaalauksen opettaja Aune Koppanen ryhmineen pystyttää kesänäyttelyn Terijoelle Ilja Repinin kotimuseoon. Kyseessä on kutsunäyttely, jonne Koppasen ja kuuden oppilaansa töitä on pyydetty. Näyttely on avoinna 3-30.7.2005. klo 10.30-17, suljettu maanantai ja tiistait.

– Venäjänkielisiä kutsukortteja painetaan parhaillaan ja tehdään muita valmisteluja. Onneksi saimme tulkin yhden ryhmässä maalaavan rouvan puolison, Hannu Vilpposen, kiittelee Aune Koppanen.

Ikoneita lähtee näyttelyyn 30-35 kappaletta. Aune Koppanen veti ikonimaalausr ryhmää 13 vuoden ajan kotonaan Tampereella, kunnes ryhmä sai muualta tilat käyttöönsä nykyisin joka toinen viikko kokoontuvaa ryhmää varten.

Etelän mailla patsaatkin elävät

Olimme maaliskuussa Teneriffan saarella lomamatkalla. Yhtenä iltapäivänä kävellessämme kaupungilla huomasin patsaan – tai ainakin luulin sitä kuvapatsaaksi. Tajusin siinä olevan Chaplinin ja vaimonsa Oonan kummallakin edessään pieni rasia. Laitoin ensi Chaplinin as-

kyllä tolipöytänsä liikettä: Chaplin kumarsi syvään ja antoi sitten kättä ennen kuin taas jähmettyi paikalleen. Oona niiasi kolikon saatuaan monta kertaa ja antoi myös kättä. Liikkeet kestivät vain muutaman sekunnin ajan ennen kuin patsaat taas jähmettyivät.

Katujen varsilla oli muitakin patsaita, joiden hahmoja en kaikkia tunnistanut.

On suorastaan ihme, että nämä ”näyttelijät” jaksavat olla tuntikausia liikkumatta 20-25 asteen kuumuudessa.”

Eipä ole helppoa rahanhankkimista.

Urho Kallonen
Vantaa

Seuraava Suvannon Seutu ilmestyy juhannukseksi.
Aineistot viimeistään pe 3.6. mennessä.
Myöhemmin tulevat eivät ehdi mukaan juhannuslehteen!
Sitä seuraava numero tulee heinäkuun loppupuolella.

Sakkola-Säätiön kirjoja, paitoja, lippalakkeja yms. tuotteita saatavana Sakkola-museolta sekä Karjalan Liiton kesäjuhlien markkinatorilta 18.-19.6. Lahdessa.

”Hovinkylä – Ojaniemi 1924 – 2004”

on koulujemme ja kyliemme yhteinen juhla kirja ja arvokas historianteos.

Kirjassa on asiaa myös koko Sakkolan pitäjältä ja Kannaksen alueelta.

Kirjassa on peräti 370 suurta A 4 kokoista sivua.

Tietoja on yli tuhannesta henkilöstä, kymmenistä suvuista, yli sadasta talosta ja tiluksesta, satoja valokuvia ja karttoja, ja kuvauksia

elämästä ennen ja nyt.

Kirjan hinta on kovakantisena juhla kirjana 50,- euroa / kpl.

Tilaukset voi tehdä maksamalla Hovinkyläseura / Juhla kirjja -tilille

504104 – 214482

ennakkomaksua 20,- euroa, tai puhelimella tai kortilla:

Meeri Häkkinen

p. (09) 8011381,

Katajatie 8, 02360 Espoo, tai

Soini Hartikainen

p. (03) 6751482, 0400-207844,

Jähkyentie 66, 14700 Hauho.

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön kotiseutulehti vuodesta 1957. Ilmestyy 8 krt vuodessa.

Toimitus: Suvannon Seutu,
Rautasemantie 375,
37500 Lempäälä

Päätoimittaja

Marjo Ristilä-Toikka, Lempäälä
Puhelin 040 730 2622
tai (03) 374 8 448 iltaisin
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Metsäpirtin yhdyshenkilö

Ilmi Pesonen,
puh. 09-694 6309 tai 040730 6166
ilmi.pesonen@welho.com

Vuokselan yhdyshenkilö

Taisto Virkki, Tampere
p. 03- 363 1750 tai 050-553 8607.
taisto.virkki@luukku.com

Toimituskunta

Esko Kallonen, Eero Koppanen,
Ritva Koski, Juha Kuisma,
Hannu Paukku, Aila Alanen,
Ilmi Pesonen, Taisto Virkki

Tilaushinta 20 euroa/vuosikerta.

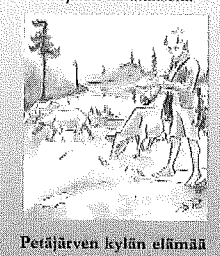
Ilmoitushinnat 0,20 euroa palstamilimetri (+alv 22%)

Julkaisija: Sakkola-Säätiö **Kirjapaino:** Koski-Print, Valkeakoski

PETÄJÄRVI

Sakkolan pitäjässä
Karjalan kannaksella

Petäjärven kylän elämää

Tilaa nyt Petäjärvi-kirja!

30 euroa kpl, hintaan lisätään postikulut.
Kirjassa 430 sivua, 270 valokuvaa!

Tilaukset:

Marjo Ristilä-Toikka p. 040- 730 2622

Teuvo Kuparinen p. 09-801 5617

Yrjö Raaska p. 03- 3739 541

Ritva Koski p. 03- 3739 728

sekä Sakkola-Säätiöltä

**SAKKOLA-
JUHLAT**
ORIVEDELLÄ
SUNNUNTAINA
31.7.2005

Tilaukuponki SUVANNON SEUDULLE

Tilaan pitäjälehti Suvannon Seudun, vuosikerta 20 euroa

Nimi:

Osoite:

Lahjatilauksen saaja:

Palautetaan osoitteella: Suvannon Seutu, Rautasemantie 375, 37550 Lempäälä.
Tai tilaa sähköpostitse: marjo.ristila-toikka@luukku.com

SAKKOLA-SÄÄTIÖ

Hannu Turkkinen,
hallituksen puheenjohtaja,
Turkkisentie 12, 37550 Lempäälä,
puhelin 040-5814398 tai 03-
3752525
hannu.turkkinen@kotiportti.fi

Aaro Viskari, varapuheenjohtaja
Helsingintie 32, 37560 Lempäälä,
p. 03-3676 190, 0400-836656

Matti Naskali, sihteeri,
Rautaranta 8, 28400 Ulvila,
p. 02-538 0855, 0500-721902
matti.naskali@mknpalv.inet.fi

VALTUUSKUNTA

Hannu J. Paukku, puheenjohtaja,
Harjatie 5, 32210 Loimaa
p. 02- 762 8152, 0500-741296
hannu.paukku@punkalaidun.fi

Esko Kallonen, varapuheenjohtaja
Kukkolantie 4, 37560 Lempäälä
p. 03- 3676603, 040-5540747

SAKKOLA-SEURA

Risto Rantakari, puheenjohtaja
Haapaniemenkatu 16 A
00530 Helsinki p. 09- 7108 46

HOVINKYLÄSEURA

Soini Hartikainen, puheenjohtaja
Jähkyentie 66, 14700 Hauho
soini.h@surfeu.fi
p. 03 -675 1482, 0400 -207 844

METSÄPIRTTI SEURA RY

Kalevi Hyytiä, puheenjohtaja
Norppakuja 6A, 01480 Vantaa
p. 04050 22750
kalevi.hyytia@metsapirtti.net

Kimmo Laulajainen, varapj
Kaarikuja 1 A 3, 00940 Helsinki
p. 09-304 854, 040534 5062

Ilmi Pesonen, sihteeri
Porslahdentie 10 A 13,
00960 Helsinki
p. 09-694 6309, 040730 6166
ilmi.pesonen@welho.com

METSÄPIRTTIKERHOT:

TAMPEREEN METSÄPIRTTIKERHO

Helka Korpela
Kalevan puistotie 13 C 58
33500 Tampere
p. 040565 0905
helka.korpela@kolumbus.fi

ETELÄ-POHJANMAA

Esko Lylander
Mustikkatie 1, 66400 Laihia
p. 06-4771300, 050599 7720
Mauno Hämäläinen
Vaasantie 270, 61600 Jalasjärvi
p.06-456 0482, 040527 4960

UUSIKAUPUNKI

Anneli Virtanen
Pappilankuja 15, 23600 Kalanti

PITÄJÄMME INTERNETISSÄ

www.vuoksela-seura.fi

www.sakkola.fi

www.metsapirtti.net

SUVANNON SEUTU

Sakkolan, Metsäpirtin ja Vuokselan pitäjälehti,
ilmestyy 8 kertaa vuodessa, vuosikerta 20 euroa.

0031012>KESTO /0037550
Hynnä Tauno
Kurkipolku
37550 LEMPÄÄLÄ

TURKU

Erkki Hiltunen, puheenjohtaja
Kerttulinkatu 20 C 38 , 20520 Turku
puh.0505908803
Niilo Kiiski, sihteeri
Tennaritie 7, 21200 Raisio
puh. 02-4383167 tai 0503575767

METSÄPIRTTI- JÄRJESTÖT TMK

Leo Laulajainen, puheenjohtaja
Tulustie 6 as 3, 32440 Alastaro
p. 04004 89059

KIRVESMÄKI KERHO RY

Aulis Ukkonen
Tunnelitie 6 A 17
02700 Kauniainen
p. 09-505 1897, 0400 522854

METSÄPIRTTI ARKISTO

Mynämäen kirjasto
Yhteyshenkilöt:
Kari Ahtiainen p. 0445843107
Markku Lemmetti
02-4310956, 050-5119720
marku2@saunalahti.fi

VUOKSELA-SEURA ry

Taisto Virkki, puheenjohtaja
Paununkatu 24, 33700 Tampere
taisto.virkki@luukku.com
p. 03 - 363 1750, 050 - 553 8607

Laila Saario, sihteeri
Rauduskoivunkuja 6,
36600 Pälkäne
taistosaario@netti.fi
p. 03- 534 3240, 040-586 0691

Sukututkimusasiat
Pentti Warvas,
Tervatie 25, 03100 Nummela
pentti.warvas@dnainternet.net
p. 019 - 334 606

Internet-asiat (vuoksela-seura.fi)
Timo Broman, Kurkelantie 619
25460 Toija
timo.broman@kisko.salonseutu.fi
p. 02 - 739 8419, 050 - 3335152